Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган («СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

№ 112 (4686). | ШОАТТА, 18 сентябрь, 1971 шу. | Мах 2 кап. | Газет арадувл 1923 шера денз

Сийлахь-боккхача Октябра сийна

ХЬУВКЪАМА ЛАРД ГУРАХЬ ЙОЛЛ

Укх шера тха районе 17,5 эзар гектара тІа дІадуургда гурахь дуэш дола ялаташ. Цунах алхха кІа да 10,2 эзар гектар.

Лаьттанца беча балха культура лакхъярцев, хьувкъам совбаккхарцев дуккагІа ялат хилийтара йола парте XXIV съезда решенеш кхоачашъяра хІаьзле аьла а кийдаь а да 95 процент кхаш.

Къаьстта дика лел оахам дара баллаш Ленина цІерагІча колхозе. Колхозера 3540 гектар лаьтта дика кийдаь улл тахан а ялат дІадэ мара да дезаш.

Иштта ала деза укх шерара Іалама хьалаш дика хиннадеце а дерригa оахам лаьтта оахача агрегаташца даьлга. Вешта аьлча ко-хараш Іалашдаьдар лаьтта памцадаккхара мел эшачунца.

БІарг хьесташ да даь оахам Шурен Николай Андреевич бригадир волча «Терский» совхоза шолгІа бригаде. Цхьаккха бІал гал кхай тІа, хІаьта кха йистош я цІена я. Аьха кийчде дезача 800 гектарах кІаиз дІаде доладой а ялат хийцла дІаде кийча да цу бригаде 770 гектар лаьтта.

Оахам деча дика къахьийтар «Россия», «Красное знамя» колхозашка а.

Цхьаццадолча боахамашка кийсалу кхоачамбоацараш. Масала, кха йистош во оах, ца оахаш дукха лаьтта дисад телеграфин бІоягІаьнта юхе. Боахамий кулгалхоша а специалисташа а боагІаш бола тІахьожам ца белга мара хІама хац яз. Хетаргахь вийса хургда хьалхагІа сакиа ялаташта кийчдаь кхаш комиссеца хьаэцаш хилга. ТІаккха механизаторашa бехктоккхамегІа бергба шоай болх. Хьувкъам лакхбара боккхача лоархІаме гІулакх да кхацца тІукал хилийтара хий техача. Бакъда, цу гІулакха хІанз а йоагІаш йола йоакхо яьац районе. Хий дилла дезача 1800 гектарах хІанз а 537 гектара мара дилладен яз. Къаьстта дехара лел яз болх «Терский» совхозе. 20 процент мара плян кхоачашъяьац цига. ХІаьта «Россия» колхозе хІанз а кхыметтел бола а бешнабац хий дилла. Иштта хий дехара хинам тІехьатетт «Красное знамя» яхача, Ленина цІерагІча колхозаша. Цу хьалхехьа дош дуйнац боахамий партийни организацеша.

«Терский» совхозе цхьайккха а пайда эцан дІаьяача харшашка тІолла дилла йаш йолта хих. Иштта гІулакх вІаштІехьдаьккхача цар торо яр хІара гектара 1000—1200 кубометр хий кхачайта. Ялаташ лаьттагІа дикагІа хьалдалийта новкъостал дергдар цо.

Белгал да даьккхача дола хьувкъам лакхбара дІадуаш дола фу а дика хяла дезалга. Их гІулакх боккха теркам тІабохийташ чаккхаьнкхад колхозашкен совхозашкен. ЦхьоалагІчен цоллагІчен классах дола фу 75 процент да.

Укх шера духхьашха дІадуврга 300—400 гектар «Кавказ» яхача а «Минеральная юбилейная-50» яхача а фух дола сурахь дув кІа. Цу культурай фу долаш да. Агротехнически дикагІа йолча хана, сентябрь чаккхбоалаш дІадуврга яз.

КІезига хи мара йисаяц гурахь дув ялаташ дІаде доладе. Цхьаккха а хало ца къовсаш чаккхбаккха лерхІ яз болх тха механизаторашa.

Хургбола хьувкъама лард гурахь йолла езалга хоа царна.

Д. ПИЛИПЕНКО,
Наурски района юртбоахама производствении управлене керттера агроном.

ТОЛАМИЙ ЛАРД

Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза хьайбаш леладераша толамца къахьег цІеззагІча пятилетка хьалхарча шера тІаийоа социалистически декхараш кхоачаташ. Цхьайола юртбоахама продукташ чаккхьаламкенга йоккхое шера плян хІаьзле кхоачашъяьй колхозо. ПлянагІа дохка дезар 300 эзар хиннадале хІаьале 510 эзар фуъ дехкад, 1100 тонн дохка дезача 1327 тонн тха дехкад. Дулх доаккара шера плян хІаьале 78 процент кхоачашъяьй, шура — 74 процент.

ДІадахача шерага диллача дикка лакхъяьцай колхоза хьайбай продуктивность. ДІадахача шера укх хана хІара Іаттагара токъера лаьрхІача 1854 килограмм шура йоаккхаш хиннайле, укх шера 1936 килограмм яьккхай.

Уж толамаш шоаш хьахиннадац, хьайбашта доагІача тайпара гІулакх дераь, хьайбаш леладераштa юкъе шоаш социалистически кхь леланоца дувцаделиа да уж. Колхоза наьйола доаркаш хІаньле шоай плян кхоачашъе гарга я. Масала, вай республикe цІи хеза к Балан Вера, шера плян 2846 килограмм йолла, но хІаьзле цо леладеча хІара Іаттагара токъера лаьрхІача 2454 килограмм шура яьккхай. Цул дукха тІехьа ца бусаш къахьег Агаева Верас, Зорика Любас, Долгатова Хьалимата, Хавуева Хьамисата, цар хІараш хІаьале 2000 килограмм совгІа шура яьккхай шоаш леладеча хІара Іаттагара.

Дукха жа да колхозе — 24350 устагІа. Жа леладераштa юкъе а ба хьалха латтараш. Нагахьа сайна тха декхар лаьрхІача белгалбаха бозе боккхагІа бола жаІуй Магомедов Шарапудин, Ахматханов Махьмад, Хатумов Катаи, Батукаев Ширвани, Асаев Рашид - Хек. ПлянагІа хІора устагІанна тІера 6,3 килограмм тха дехкха дезача цар 7—8 килограмм даьккхад яз. Жа лебададта диллача боккхагІа болча жаІуй Хажбиев Шаихала, Сулейманов Рамазана цІераш яха еза. ХІора бІаь жийна тІехьара 133 Іахьар хьакъоастабаьб цар наьцагІа бІое мара хила ца белча.

Колхозе дика кхетаду доакъарий база чІоагІъе ваьяга. Йол, ца хІора шера тоъал Іаламадора колхозе, хІаьта укх тІеххьарча цхьа - ших шера керда доакъар Іалашде а дагнад тас: сенаж, витаминни хьоар. Плянал совгІа 80 тонн витамини хьоар кийчдаьд, 308 тонн сенаж Іалашдьй. Иштта плянал совгІа Іалашдаьд укх шера ххьдола моша, гІожи доакъараш а.

Цу гІулакхо торо хулийтаргья тІадоагІача шера а лакха къахьегама толамаш даха.

С. ДАВЛЕТОВ,
Шелковской района «Путь к коммунизму» колхоза керттера экономист.

— Тха боахама къахьегамхоша чІоагІа раьза болаш тІайийцар «Социалистически яхь вІаштІехьйоаккхилга дІахо а дегІадоаладарах бола КПСС Центральни Комитета сопам», — йоах дуга леладеча «Степной» совхоза директора нов. Х. Чахаева. Октябрьски Революце 54 шу дизара сийна хьаржача яхье доккха дакъа а лоацаш, нйслагІча пятилетка хьалхарча шера дуга хьувкъам лакха хилийтара оарца гІоьлар совхоза къахьегамхой.

Совхоза болхлошта эттара сихагІа йола ха а хІанзера яр. Дуга чуаца болабеннаб уж. Шерра социалистически яхь яьржай механизаторашта юкъе.

Дуга чуаца хьалха латтараштa лургйолаш я Ше байракх а, вымпелаш а. ХІара дейна бьча балха итогаш еца вІаштІехьдоаккх уххаел. Массехаза вІаштІа хьалхара моттиг яьккхад комбайнера Эмилов Висади. Ший сменагІа цо оарх 16—17 тонн дуга. ПлянагІа ярда дезар итт тонн мара дац. Иштта толамаш дахарах Висадева елар карара кера тела Ше байракх а, ахчан премиа.

Укх шера дуккьашха совхозе бола бет я «Сибиряк» яха керда комбайн. Из керда машен лелаеш ва Эмилов Висади.

Иштта дика хьоккамаш доах дуга чуэача комбайнераша Эдиниев Ибрахимен Чуликов Вараси. Цхьаццадолча дийнахь цар а оард 14—16 тонн дуга. Царна а совхоза кулгалхоша Ше вымпелаш еннай.

Уж толамаш даха комбайнераш-та новкъостал ду штурвальникаша Вахаев Ярагlе а, Элмирзов Махьмада а, Саидов Лемас а. Царна а деннад ахчан совгІаташ.

Шоай мел бола ниж тІабахийта къахьег механизаторшa сиха а, ца дейташ а дуга чуйица декхара.

Дерригa а совхозе леладеш да 1741 гектар дуга. Цунах хІаьалехьа 500 гектар хьекха а, 400 гектар аьрда а даьнчад.

Пачхьалкхен амбарашка дІакхаьчар 400 тонн гаргга дуга да. ХІора гектара тІера юкъера лаьрхІача дола дуга 40—41 центнерга дІахоач.

СУРТА ТІА: «Степной» совхоза кхашка дуга чуэцаш йола комбайнаш.

Н. Астахова сурти тексти.

ЛОАРХІАМЕЧА ГІУЛАКХА — ЛЕРТТІА ТЕРКО

КПСС XXIV съезда сопамаш юртбоахама къахьегамхошта хьалхашка декхараш а дах дІаоттадаьд хІара боахама специализаци хІоарахъяр, производства интенсификаци лакхъяр, производственни комплексаш дегІайоалаяр. Практико хьахьоах производственни комплексашка техникаx бизза пайда эцалга, балха юкъе шерагІа индустриальни методаш кхувлалга. Эффективность лакхагІа йолаш пайда эц капитальни вложенех, къахьегамах, материальни ресурсех. Цудухьа тамаш а езаш дац укх пятилетко къаьстта теркам хьайбай комплексашта тІабахийта хилараx, дуйх, шура йоаццача балха юкъе индустриальни методаш кхувларгхиларах.

Цу даькъе хьоккаме да Грозненски, Шелковской районашка де лерагІа гІулаккхаш. Грозненски района Ленина цІерагІча колхозе Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхозе вай республикe эттара хьалха хьаккарч кхоаба комплексаш хьалъе лаьрхІад. Цу боахамий опыто ерригача республика хьайбаш леладераштa хьахьокха дезаргда: миштa хила еза уж комплексаш, магаргІа кердадараш доагІаргда къахьегамхой балха юкъе, хьаккарч кхабаве йолча технологически процессе, цу гІулакхах экономически эффективность мел эйлургъя, къахьегамхочун балхаца материальни бозам миштa лакхлургба.

Вай мехка хьача районашка бола беча комплексашта хьахьоах яз Іалашьмате лоархІама, пайдене гІулакх долга. Ала деза хьайбаш кхабара йола технологически дІайей ерригa звеньяш дика вІаштІехьъаьха йолга. ГІожа, концентрированни доакъар хІара хьайбана механизмашца дІакхоачийт, механизмашца цІендукхийш а. Эргадаьнад хьайбаш леладерий къахьегама хьалаш а, царех хийцца ала мегаргда механизмашта кулгалду операторашa.

Аз лакхе йийца шиъ комплекс хьалъеш тха гІишлошъяраштa хьалхашка цхьаьаца халонаш ятт, цар дикка тІехьететт уж. Иштта «Путь к коммунизму» колхозе хьалъеча комплекса хаммахьa проектно - сметни документаци хьадаланзар «Грозгипросельхозстрой» института проектировщикашa. Уж хьакхьачачул тІехьагІа гучадаьлар проектировщикашa гІалат даьга. Лаьттан тІунал тохкаш гІалат баьннабар уж,—из цар яхачул дукха а лакхагІа хиннар.

Цул совгІа, болх дІаболадаьчул тІехьагІа кхьзола кхоачамбоацараш нийсделар: тоъац цемент, аьшкабетонни конструкцеш, тоъал болхлой бац. Шоаштa хьалъю комплекс болхлоша Іалашъяра новкъостал де дезар «Путь к коммунизму» колхозо. Из гІулакх цар кхоачашдоре шина тайпара пайда хургбар боахама. Цхьа-даде, комплекс сихагІа хьалъь ерглр, шоалагІа-даде из хьалъь колхозхой цигача йола механизмаш йовзаш хургбар, уж лаьрххІа Іомае безаш хургбацар.

А. БУХТИЯРОВ,
«Чечингхалхозстрой» объединене керттера экономист.

Л. И. БРЕЖНЕВИ МУХАММАД ЗАХИР ШАХИ ВІАШАГІКХЕТАР

15-ча сентябре Кремле КПСС ЦК Генеральни секретарь Л. И. Брежнев Афганистане король Мухьаммад Захир Шахи вІашагІкхийтта хилар.

Веззаш къамаьл денначa дийцар СССР-ан Афганистанан юкъера дикача доалахой гІулаккхаш дегІадоаладаре дешаш, хІаьта иштта хІанзарча дунен халкъашта юкъерча хьала проблемаш а.

Л. И. Брежневен Мухьаммад Захир Шахен чІоагІа тешаш дийцар Советски Союзан Афганистанан юкъе этта доттагІлон, дикача доалахой, вІаши лелаху гІулакхаш советски афгански халкъашта доача беркатa, беррисъюкъарча машаре долта хьаштаща шерлург а чІоагІлург а хилараx тешаш.

Къамаьл деча юкъе дакъа доаллаш хилар СССР ахча мехкашкарча гІулакхий министр А. А. Громыко.

(ТАСС).

СОВГІАТАШ ДІАДЕННАД

Дешархошта хьехачен коммунистически кхетам лучен, хІаьта иштта мехка халкъе болзама квалифицированни болхлой кийчбара оттаьъ пхе шера плана заданеш кхоачашъече а толамаш декхараш республика халкъе образовани 78 болхлочо а республика профессионально - технически образовани системерча болхлошто а СССР орденаши медалаши еннай.

Правительственни совгІаташ дІадалара хетаьъ торжественни собрани хилар 1971 шера 14 сентябре КПСС Нохч-ГІалгІай обкома политически дешара ЦІагІа.

Торжественни собрани ше хьаелла, КПСС обкома секретара нов. Х. Х. Бокова къамаьл де дош делар Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретара нов. Г. Ф. Склокина. Цо Іодийшар школе хьехархоштен профессионально - технически училищай мастераштен совгІаташ даларeд дола СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаш.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума тІадиллерагІа СССР орденаши медалаши совгІаташ деннараштa дІаелар СССР Лакхехьарча Совета депутата, КПСС Нохч-ГІалгІай обкома хьалхарча секретара нов. С. С. Апряткина.

Ленина орден дІаеннай нов. Ф. М. Юдина — № 1 йолча Аргунски юкъерча школа директоре; Октябрьски революце орденаш еннай нов. Т. П. Киселевана — гор. Грозерча № 2 йолча юкъерча школа хьехархочов, нов. Р. М. Найденкова — Новогрозненски бархІ шера школа хьехархочо, нов. И. Г. Сидоровна — гор. Грозерча № 2 йолча технически училища производственни дешар хьехача мастера; Къахьегама ЦІеча Байракха орденаш еннай нов. А. Д. Дзауровна — ТІой-Юртерча юкъерча школе хьехархочов, нов. Т. И. Захарченкова — Наурски юкъерча школа хьехархочов, нов. Ж. А. Магамедовна — Ачхой-Мартанерча № 1 йолча бархІ шера школа хьехархочов, кхычарна.

Торжественни собране даькъе лоацараша безаме тІаьнцача нов. С. С. Апряткина дег тІера даьккъал бийцар совгІаташ деннараш, балха тІа цар доккхий толамаш дехар, уж кхоцІенеи ираз долешн уж бахар лоаш лоаца баьннхар царна. Ше къамаьл дешо царна дийцар КПСС XXIV съезде исторически решенеш республикерча къахьегамхоша миштa кхоачашъю, школай хьехархой училищай мастерий тІахьийхар парте хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдаре шоай къахьегамца новкъостал дера.

СовгІаташ деннарий цІерагІа къамаьлаш дир нн. Ф. М. Юдина, Т. С. Астеханова, И. Г. Сидорова, А. И. Ченнева, А. Я. Крицкиас. Цар дег тІера баркал йоахар Коммунистически парте Центральни Комитетан Советски правительствоен шоай къахьегама лаьнча мах барах, цар дош делар кхуэш йоагІача тІехьенна дешар хьехарен коммунистически кхетам баларен гІулакха шоай дерригa низаш знанеш тІайокхийтаргхиларах.

МВД ПРОПАГАНДИСТИЙ СЕМИНАР

Ше кІира мара дисадац партийни системе керда дешара шу дІадоладала. Цудухьа хІанз ерригача партийни а, комсомольски а организацеша цакхдаш шоай теркам тІалоаттабу махулла дикагІа цу гІулакха кийчбаларa.

ХІара шера хул республика чурча гІулакхий министерстве политически занятей кулгалхой семинар. Укх денoшка а цу тайпара семинар хилар МВД клубе. Семинаре гулбеннараштa хІанзарча актуальни темаех лаьца лекцеш йийшар «Знание» республиканске обществa лектораша нов. В. Колтева, В. Банкина, П. Яськоc, К. Косикова, П. Хорошилова, В. Сирика.

Политически занятеш чаккхьяхара Іоаяь опыт дІа-юхa эцаш пайдене къамаьлаш хилар семинаре.

Чаккхьяннача политически дешара занятей кулгалхой семинаро дикка новкъостал дергда керда шера МВД болхлой политически кхетам лакхбара.

Б. ДЕМЕНТЬЕВСКИЙ,
тха штате воаца корреспондент.

СОВГІАТО КЕРДАЧА КОТАЛОНАШКА ХЬЕХ

ГОРОД ГОРЬКЕНА ЛЕНИНА ОРДЕН ЯЛАР

Горький, 16 сентябрь. (ТАСС корр). Дикача гІулакхашца сий даьйна ба горьковчанаш. Даьхенна долча беркатa цар кІаьд ца луш, шоаш кхо ца беш хьега къа белгалдаьккхад боахам буллаш, культура лакхъеш, промышленни производство, къаьстта цун машенаш ю доакъош дегІадоаладара пхе шера заданеш кхоачашъеш къахьегамхоша доккхий толамаш дахарах города Горькена Ленина орден ялара.

Дезача дийнахь дала мадоттІара дог гІоадаьнна ба волжанаш. Улицашкея майдашкен — массанахьа йоккхача торжества белгалонаш я. Из торжество шолха дог гІоадоаккхаш я: юбиляра совгІат деннад города 750 шу долалча дийнахь. Дезача денна кийчаьчча спорта Дворце тахан гулбеннаб производства хьалха латтараш новаторашa, областа цІа хеза нах, интеллигенце викалаш, хьаший. Укхаза хилар города Горькена Ленина орден ялара хетаяь КПСС городской комитетен къахьегамхой депутатий городской Советен юбилейни торжественни собрани.

Гулбеннараша безаме тІаийцар КПСС ЦК Политбюро членалла кандидат, КПСС ЦК секретарь П. Н. Демичев.

ЧІоаттІа дог гІоадаьнна сийлен президиуме хержар КПСС ЦК Политбюро.

Къамаьл де дош лу П. Н. Демичевна.

КПСС Центральни Комитета, СССР Лакхехьарча Совета, СССР Министрий Совета цІерагІа цо дег чура даькъал дийцар торжественни собранена юкъе дакъалоацарий, царга гІолла беррига-ча горьковчаний доккха а доагІаш денна а совгІат, хІаьта иштта города Горьке 750 шу дизара цІей я.

Тахан, аьлар нов. П. Н. Демичева, шун меттал, дерригача советски халкъа а дог гІоадаьннад, дика хиннад. Вай дах КПСС XXIV съезда решенеша къахьегарaн политически чІоагІа дог гІоадаьккхача хьале. Съездо оттаьъ беррига къахьегамхоша цхьабарт а болеш могаьъ экономически социальни политика толамца кхоачашъеш я.

Коммунизм хьалъяра гІулакхе, мехка халкъа боахам дегІабоалабара юкъе доккха дакъа лоаш города Горьке къахьегамхоша.

БорхІ бІаьн ах бІаьн шера город - юбиляра баьча сий долча наькъах дувцаш, оратора белгалдаьккхар, горьковчанашта карагІдаьннараш советски заманагІа цар мел даьр доккхача исторически фоне къаьстта дика гуш хилар. ЦІаккха а доаргдац вай Даьхен индустриальни ларда йоккхача хана, хьалхарча пятилеткийна даьнкха къахьегама сий. Цу хана денз хьалъяьй тхьо совгІа йоккха предприятие.

Хьалхарча пятилеткай шерашка шерра баьржар стахановски болам. Из дІаболабьараша — автомобильни, «Красное Сормово» яхача заводий болхлоша Бусыгина, Фаустова, Калмыкова, Бакаева стахановски къахьегама теттара дика образецаш елар.

Сийлахь - боккхача Даьхен тІема хьалхарча деношка денз, дерригa советски халкъ а санна, немецко-фашистски захватчикашца турпала латташ хилар горьковчанаш. Даьхе бахьан беча тІема юкъе дакъа лаьцар Горьковски городской партийни организаце 60 совгІа болча наха. Цу бирсача хана город хилар мехка боккъонца йола тІема арсенал.

Дика толамаш даьлар города къахьегамхоша бархІлагІча пятилетка шерашка. Промышленни производства боарам цу шерашка лакхбелар 54 процент, машенаш хьаеча доакъой бар — 81 процент, къахьегама овсарле 1,4-зза лакхъелар. ТІаккхетача промышленни продукцех 84 процент гаргга къахьегама овсарле лакхъяра чотах тІаккхийтар.

«Горьковски областа хьокхамагІа дика гу, аьлар КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева Горьке къамаьл деш, — советски болхлой культура, квалификаци, цар профессиональни наькъаш, политически сакхетам миштa лакхбеннаб. Уж коммунистически идейность, боккха кхетам, лакха духовни хьашташ дола мехка кхол бахьан боахама бекхтоккхам дика кхетабу шоай гІулакха мастерай ба».

Дика къахьегама рити йолаш дІайолаьчй города къахьегамхоша нйслагІа пятилетка. «Цхьаккха а тІехьавусар улув воацаш», «ХІара балха моттиге резервех дикагІа пайда эца» яха дика кердадараш дІадоладаьча Горьке керда патриотически гІулаккхаш хьахулаш хилар белгалдаккхар деги белаьс да. Пятилетка ханал хьалха кхоачашъяра личик вланаш оттаяра предложени луш «Правда» газетага гІолла мехка беррига къахьегамхошка Горьковски автозавода пхьаро, парте XXIV съезда делегата, Социалистически Къахьегама Турпала А. И. Огнева бах тІахьэхам шерра хьалааьдаб къахьегамхоша. Пхе шера задани диъ шера кхоачашъе социалистически декхараш тІайнйиах нов. Огнева бригада.

ХІапа цо дІадоладаьча гІулакхагІа города предприятешка 150 хьар болхлой инженерно-технически болхлой па пятилетка личия а бригадни а плаваш йолаш.

Укх карарца пятилетка шерашка промышленноста цхьашадолча довкъоцка хургдола дика хувсамаш дувцаш, нов. П. Н. Демичева белгалдаьккхар, хІана керттера декхар социализмо луча аьттонашца Іилма - техническа революцея карагІдаьинараш органически вІашагІтохарах лягташ хилар. Шоайн, горьковчанаш, аьлар цо, кІезига хІама карагІдаьннадаш техническа прогресса гІулакха тІехь.

Бакъда де дезаш кхы а дукха латт хьалхашка. Хоаш мадарра, дукха ха йоаццаш парте Центральни Комитето тІайнйцар «КПСС XXIV съезда решенешка хьежжа Горьковски области автомобильни химически промышленноста предприятешка производства эффективность лакхъяра балхах» бола сопам. Автозавода реконструкци е эза. Автомобилаш хьераш кердача маркай автомобилаш хьае, дизельни двигателаш тІалатта мухь кхухьа машенаш арахеца болабала беза, цу гІулакхо дикка экономически эффект лургья халкъа боахама.

Химически промышленноста даькъе пхе шера кІуннаш 2,4-зза дуккагІа, минеральни удобренеш кхоза совгІа дуккагІа арахеца еза, кхьйола химически продукци лакхлургa Іалашде деза.

Дукха ха йоаццаш КПСС ЦК тІаийцар «Социалистически яхь вІаштІехьйоаккхилга дІахо тоадарах» бола сопам, цу тІа луш КПСС XXIV съездо оттадаь доккхий декхараш кхоачашдеча къахьегамхой опытах, хьнарах, творчествах бизза пайда эца безаш хиларах. Парти бизза бІубекка я шоаш лехa кердадараш, карагІдуела денал дола гІулаккхаш хинал хьалха дувлача ший кадрех, вай нахах.

Іилма-технически прогресс сихъяр из производства а Іилма а болхлой юкъера гІулакх да. Укхаза шуъ йоккхий торонаш я, аьнна белгалдаьккхар оратора. Кулибинен Лобачевскен даьхе Советски Іаьдала шерашка мехкa йоккха Іилма-технически центр а хинна хІа ма эттайий. Іилмахой, инженерий, производства новаторий хьалха латтарий къахьегам вІашагІтохар из Іилма-технически прогресса дахъерд декхараш толамца кхоачашдергхиларах бола тешам ба.

ДІахо нов. П. Н. Демичева дийцар СССР дунен халкъашта юкъерча хьалах, КПСС-ан Советски пачхьалкхен арахьарча политиках.

Города Горькена Ленина орден яларах дола СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ Іо а дийша, чІоагІа деттаж гІоараш а долаш П. Н. Демичева города байракха тІа йолл орден.

Гулбеннараш доккхача совгІаташа цІаьккха а дег чура даькъала а бийца, керда толамаш дахар, бахача дика хьал, ираз долаш хилар лоаш лоаца баьнхар цо горьковчанашта.

Горьковчений къахьегама боккха мах барах партенен правительствонен дег чура баркал оалаш къамаьл дир КПСС Горьковски горкома хьалхарча секретара Ю. Н. Христорадиова, автомобильни завода полировщицас Социалистически Къахьегама Турпала М. И. Шебаловас, академика, Социалистически Къахьегама Турпала, Горьковски университета профессора Г. А. Разуваева, «Красное Сормово» завода директора М. А. Юрьева, КПСС Дзержински горкома секретара А. В. Алексеева, Ленина цІерагІча колхоза председателя П. М. Соколова, А. А. Жданова цІерагІча политехнически института студенткас Кузьмина Татьянас, къахьегамхой депутатий Горьковски городской Совета исполкома председателя А. А. Соколова.

Торжественнашка баьккача хьаьший цІерагІа юбилейраш дег тІара даькъала бийцар къахьегамхой депутатий Куйбышевски городской Совета исполкома председатела А. А. Росовске, СССР оборона министра заместителя, Горьковски областе гІолла хержача РСФСР Лакхехьарча Совета депутата, генерал-полковника Н. Н. Алексеева.

Торжественни собрани чаккхйоалаш гулбеннарий, областа беррига къахьегамхой цІерагІа КПСС Горьковски обкома хьалхарча секретара Н. И. Масленникова чІоагІа баркал аьлар КПСС Центральни Комитета, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета доккха совгІат даларах, города Горьке экономикен культурен дегІайоалаяра йоакхо еш хиларах. Цу совгІато тхо деккарийла ду, общественни производства эффективность лакхъяра ерригача резервех пайда а эцаш, кхы а дикагІа, беркатегІа къахьега, керда къахьегама коталонаш яха хьех тхо.

Юбилейни торжественни собранена юкъе дакъалоацараша мохкмала письмо дахьийтар КПСС Центральни Комитетага, СССР Лакхехьарча Совета Президиумага, СССР Министрий Советага.

ОТЧЕТНО-ХОРЖАМИЙ ПАРТИЙНИ СОБРАНЕШКАРА

ТIАХЬОЖАМ ЛОАТТАБЕШ ЦА ХИЛЧА

Партийни а, производствении а вахарца дувзаденна дукха гIуллакхаш къоастаде декхарийла юххьанцара партийни организацеш.

Уж гIуллакхаш чудоацаш яр укх деношка хинна Гудермесски хий дехкача системий управлене отчетно-хоржамий партийни собрани. Собране доклад йир парторганизаце секретаре йов. Пукальчука.

Къаьстта теркам тIабахийта дайшар коммунисташа партсобране лаь боцамаш кхоачашдара тIахьожам лоаттабара дош. Партийни собране хьалха даь социамаш кхоачаш ца дарах дукха масалаш доаладир коммунисташа.

ДIадахача шера отчетно-хоржамий собране белгалдаьккхадар управлене парторганизаци тIаххьарча хана дегIайоагIаш ца хилар. Из дегIаа евзаш хилар сеним а бир цу собране. Цу хана дене цкъа шу даьнкад. Цу юкъа КПСС члена кандидаталла е члепалла хьенийваш укхйи цкъанкха саг.

Гудермесски хий дехкача система управлене 100 соагIа болхло ва, царна юкъе бл коммунисташ хила мегар болх ваз.

КПСС Устино дIадехараш кхоачашдарах йолча коммунистий отчеташка ладугIа партсобрани дехаргйла йолга белгалдаьккхадар соахк хиллача отчетно-хоржамий собране. Из ишта хиннадале а хIинзарча собране гучадаьлар отчетни юкъагIа коммунисташа шоай производстверa, вахаре адамгардни лоархIам лакхбара тIагIертта болх беш ца хиннилга.

Ишттa теркам тIабахийта дийнар цар дIададахача шера социалистически ялъ вIаштIехьъяккхара гIуллакх управлене коммунисташа ледара леладеш хилар а. Кхы дикагIа латтаи из лоархIаме гIуллакх укх шера а. Производствении участкий коллективаш шоайла социалистически ялье яьнна болх беш а. Бакъда цар болх боагIача тайпара теркалбеш, совхозийн колхозийн кхашка хий дехкачер пIелегIча пятилетка хьалхарча шера тIаийна социалистически декхараш кхоачаш миштa ду хьожаш цкъа итогашка хьежаш парторганизаци. Ледара лел коммунистически къахьегама болам а. ДIададахача шин шера 8 сато мара яккхамар укхаза коммунистически къахьегама ударника цIи, хIаьта укх шера из лакха цIи яьккха цхьаккха саг вац. Партийни а, профсоюзни а организацеша производстве хьалха латтачар опыт управлене гIолла шерра дIайоаржаеш яц.

Уж дерринга кхоачамбоацараш гучадоахаш къамаьлаш дир отчетно-хоржамий собране коммунисташ: механик волча Закарьяева, болхлочо Макарова, бухгалтера Лажкина, склада заведующе Китева, ишта кхычар. Парторганизаце ший болх боагIача тайпара вIаштIехьбаьккхабаларе, шоашта хьалхашка латта декхараш коммунисташ а, управлене беррига белалоша а дикагIа кхоачашдеш хилар дийшар цар.

Из гIуллакх ишта хилар бахьан долаш колхозий, совхозий кхашка хий дехкара план укх шера 87 процент мара кхоачашйинаяр, хIаьта хий дехка система вIашъяра план 78 процент мара хиллар.

Отчетно - хоржамий собране ше баьча социам тIа вIаьшха а белгалдаьккхар партийни решенеш кхоачашъяра, организационно - партийни а, идеологически балха а цахаддаш тIахьожам лоаттабе безаш хилар.

Парторганизаце секретаралла юха хержар управлене воккхагIа волча инженер йов. В. Пукальчук.

М. АМИРХАНОВ,
КПСС Гудермесски горкома юртбоахама отдела заведующи.

И. АСТАХОВ,
«Красное знамя» яхача Гудермесски городской газета редактора заместитель.

Отчеташа лакхбу коммунистий бехктокхам

Укх шера апрель бетта парте Грозненски горкома бюро хьежар «Красный молот» завода коммунисташа Уставо дIаледараш кхоачашдарах еча отчетий практикех» яхача дешага. Бюрос дика лаьрхIир завода парторганизаце цу хьакъехьа беш бола болх. Горкома организационни отделаи КПСС Ленински райкома цар балха опыт кIоарга Iомa е яь шерра дIайоаржаеита тIадиллар бюрос. Цига тIайийнача социамах лаьца оттаь мероприятеш ларда а лаьца укх денош город Грозне машенашъеча предприятей юххьанцарчен йеховни парторганизацей, секретарий семинар хилар. Семинаре докладаш йир «Красный молот» завода парткома секретара йов. Кузнецова, КПСС Грозненски горкома организационно - партийни отдела заведующе йов. Ширяева, кхычар.

В. АЛАЕВ.

ТIАИЙЦА ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДАРА БОЛА КЪОВСАМ ЧIОАГIБЕ

Укх деношка ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома пленум хилар. Цига гулбеннараша ладийгIир КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъяра Грозненски районе химкомбинатен комсомольцашеи кагирхошеи беча балхах йолча из. Ш. Султыговеи О. Серзюкеи отчеташка, «Областной комсомольски организаце решенеш кхоачашъяра лоаттабу тIахьожам дIахо товбира не дезарех» яхача ВЛКСМ Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретаре П. Н. Громова докладага.

— КПСС XXIV съезда решенеш кхоачашъяра аьржача яха юкъе а цаяа къахьегаш ва тахан укх районе 3100 комсомолеци кагирхой, йоах ВЛКСМ Грозненски райкома секретара йов. Ш. Султыгова.

Шоаш дехна леш толамца кхоачашдеш хьабоагIа укх шера Грозненска шурий совхоза кхоалагIча отделене кагирхой. Iэча Мая цIерагIча колхоза «Старо-юртовский» яхача совхозен къона оалхазарш леладераш.

Хьинар кхо ца деш къахьийгад кагирхоша района кхашка ялат хьувкъадара, из чуйаш, хьайбашта доакъар Iалашдеча, ишта кхыча участкашка.

— Парте съезд чакхъьянначул тIехьагIа районе бокккха болх баьб цун документаши решенеш кагирхошта дIайовзийташ. ТIаьта укх керхача нешара шера яхь а кIоаргагIа Iомабергба цар цу решеней чулоацам. Цо дукха йовкъостал ду ткова кагирхой хьаькъали ялат эгара лоархIамегIа дола гIуллакхаш кхоачашдара тIабераабе, уж коммунистически кхетаме хьалкхебе. — аьлар ший къамаьл чакхдоалаш йов. Султыгова.

ИеслагIча пятилетка лахалеш кхоачашъяра яхье, баьннача предприяте комсомольцаштен кагирхоштен карагIдийнача дикача гIуллакхех дийшар Грозненски химкомбината ВЛКСМ комитете секретара О. Серзюка.

— Шин этапагIа вIаштIехьъяккхей оаха яхь, — аьлар цо. Хьалхарча юкъа «Профессек дикагIвола къона болхло» яха цIи чаккхара къовсам лоаттабир. цул тIехьагIа къаьст - къаьстача цехашка котбалннараш шоайла яхь лелаейбар. Укх шера Ерригсоюзни яхьашка цхьоалгIчен шоллагIчен кварталашка хотало иккхарах СССР Министрий Советеи ВЦСПС-еи карара кера тела ЦIе байракх ений комбината коллектива. БерхI бетта комбинате плана совгIа баь найда 626 эзар сом хилар, закале совгIа реализаци яь продукци миллиона 269 эзари сочага дIакхаьчар.

Белгалъяккхаьа ерг шоай балла эгара лаккагIа дола хьоакхамаш даьха № 131, № 133-135, № 45 электрически цехий комсомольски организацеш.

ТIаийца декхараш толамца кхоачашдара укх денош «КПСС XXIV съезда решенеш — вахаре» яхача девизах Ерригсоюзни Ленински зачет чакхъяьккхарах ВЛКСМ ЦК бюрос «СоциалистическиI яхь вIаштIехьйоаккхилга дIах» тоадара» КПСС ЦК-ас даь социамаш дуьцаш латт комбината цехови комсомольски организацешка. Цу собранешка цхь а лакхагIа дола декхараш тIаш комбината хIаре комсомольцо.

— КПСС XXIV, ВЛКСМ XVI съездийн шоаш тIайийна решенеш кхоачашъелга вIаштIехьдаьккхарел тIахьожам лоаттабарен гIуллакх чIоагIа лоархIаме четаш леладу республика комсомольски организацеша. Цхьадолча дешаех лаьца хьалха тIайийнь решенеш кхоачаш миштa ю хьожаш къаьст - къаьстача организацей отчеташка ладугI ВЛКСМ обкома а, райкомий а бюрошка. Шоай балхех лаьца юкъхьанцарча комсомольски организацешка дайм хоам бу лакхе латтача организацеша.

Шоаш тIайийю решенеш кхоачаш миштa ду хьожаш лоаттабеча тIахьожама белггала система вIаштIехьъеннай ВЛКСМ Урус-Мартана районни комитета. Укхаза тIайийю решенеш кхоачаш миштa ю хьож, юххьанцарча комсомольски организацеша шоай балхах лаьца цахаддаш хоам белга Iалашдьаьд, лакхехьарча организацеша тIайийдаь социамаш леларчар кхоачашдара боагIаш болг тIахьожам лоаттабу.

ТIайийю решенеш кхоачашъяра дика тIахьожам лоаттабу ВЛКСМ Грозненски горкоме. Комсомольцашеи кагирхошеи уйийтача кхьахташа айду дешаш къоастадара сиха оарцагIбовл укхаза. Даьза дергдоацача гIуллакхашта тIахьожам лоаттабелга тоалаьа Ленински районни комсомольски организаце.

ДIахо докладчика белгалдоаких, нагахь санна тIахьожам ца лоаттабеш, доагIар къе ца леха вита дика болхло а сиха талхаш хилар. Ши — кхо шу хьалха Надтеречни районни организаце балхах лаьца дукха дика кIемаш дуьца йиш яр, тIаьа гIуллакх кочa огIоралгьа дийрзад. Цхьаь цаI кагирхой коллектива ца ците вIашагIъелла, Кхьеттел районе а балха план чу, районеза болалой кIезига хул юрташка. Цхьаццайоле ВЛКСМ обкома решенеш кхоачашъяра хIама даьйн Советски, Сунженски районашка. Сунжерча кагирхоша хайра ховкъостал дац хьайбай боахам тIоагIбара хьакъе ВЛКСМ обкома баь социам кхоачашбара.

Шоаш тIайийю решенеш кхоачашъяра лоаттабу тIахьожам чIоагIбара беча организационни балхах лаьца дийцаб пленуме президее къамаьл даьча ВЛКСМ Октябрьски райкома хьалхарча секретара В. Быкова.

Октябрьски района юххьанцарча комсомольски организацеша каст - каста юхъарча собранешка ладугI комсомольски группаша шоаш беча балхах лаьца еча отчеташка. Райкома бюрош хьалха тIайийна решени кхоачашъярах хоам а беш цIайолае баьнкаб цига.

Йов. Л. Вашкинае, Наурски района «Советская Россия» совхоза комсомола комитета секретара дийцар шоаш кагирхошта механизаторски говзал Iомаяра леладеча гIуллакхех. Дукха ха йоццаш из дош комитете дувцаш комитета членашта, цехови организацей секретарашта тIадиллад цхьанцца саг комсомоле хIийцен цхьанна механизаце училище вахийтен кийчъе аьнна. Цул тIехьагIа цу даькъе фу даьд хьажара комитета ший заседане. Укх шера болхлоех вола ворхI саг ВЛКСМ членалла хьаийцав, шоашка пай йоI а йолаш, шийтта саг училище хьожавъа. Поручени луча хана сага оамал, цунга дулургдар теркал а дий мара лаь оаха, — аьлар йов. Вашкинае.

Пленуме къамаьл даьчар а, цига тIайийнача социам тIа а белгалдаьккхар тIадиллача гIуллакхах бола хIарие бехктокхам лакхбе безилга, пожерча а, лакхерча а организацеша тIайийю решенеш кхоачамболаш кийчъе езилга, уж кхоачашъяра цахаддаш тIахьожам лоаттабе безилга.

Пленуме организационни дош дийцар: деша вахийтарца О. Мякиева шоллагIча секретара декхарех мукъаваьлийтар, ВЛКСМ обкома шоллагIча секретаралле бюро членаллех хержар М. Бузуртанов.

С. МАЙСИГОВ.

ПРИМОРСКИ КРАЙ. Лучегорск яха керда город хьалхиний тайге. Цига хьалъеш я Дальни Востоке эгара йоккхагIйола йовхалца болх бергбола электростанци — Приморски ГРЭС. Парте XXIV съезда Директивашка белгалдаьа цун хьалхара агрегаташ болх бе йолайоалийтолга. Цунна довгор лоаттадергда тайша кIор боаллача Бикинскера.

Городе хIанзе хьалъь яьнай пхи чуIа цIенош дола хьалхара район, керда школа, берий бешаш, тикаш, кафеш, кхыйола культурно - бытовой объекташ. Біаьш дезалаш кердача фусамашка бахка хайшаб.

Дальни Востоке электростанца хьалъелгах Ерригсоюзни комсомольски ударни гIишло я, аьнна, дIахкайкадьд. ХIанз цига уж мехка масcе а инIинrеро кагийнахи мехкарийи.

СУРТА ТIА: дробильни корпуса монтаж яь яьнай.

Ю. МУРАВИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

ГОВЗАНЧАШ IОМАБУ

ГIишлошъяра говзал чIоагIа эшаш, наха накъайоалаш я. ГIишлошъерий «дошоча» кулгашца хьалду тIехьаленна башха-дика гIирсаш: нaха чубада цIенош, кхыйола объекташ. Ди тIехьа тоалуш, хозлуш йоагIа юрташ, городаш. ГIишлошъерий кулгех доала беркат да из.

Юрта боахамашка гIишлошъю говзанчаш ца тоъар бахьан долаш хьийнаь лой тха школа. Укх шера 25 шу дуз цун. Цу юкъа 1,5 эзар гIишлошъер кийчаьй укхаза. ХIанз царех дукхагIбараш бесъбола говзанчаш ба. Масала, «Межколхозстрой» объединене керттера инжерер Н. Гладилин, Сунженски МСУ участка начальник А. Бесчастный, «Горячеисточненский» совхоза прораб И. Джабраилов, дукха кхыбараш. Цхьан хана тха школа чаккхьаккхарех 80 процент бараш республика колхозашка, совхозашка, межколхозни организацешка прорабаш, мастераш, бригадираш болаш хьинаре къахьегаш ба.

Укх денешка 60 саг дийша ваьннав. Районашка балхаш де дIахьожабаь уж.

Шоаш укхаза Iомадьчох кхоачам беш бовдзча цхьабараша дIахо заочно деш. Укх шера школа чаккхьаккха 12 саг город Орджоникидзерча гIишлошъяра техникуме заочно деша вахав.

60 саг керда деша хьийнав оаха. Уж ба бархIа итти классаш яаха районашкара направлениегIа баьхка кагирхой. Царех 4 вайнаьха ккалсаг я. Шера дешаш хургба уж. 9 бетта теорa Iомалергна цар. ХIаьта юкъабоча хахь бетта производствении практика хургьа. Кердача дешара шера дика кийчденнад тхо. Технически кабинет я школе. Цига да мел эшар: гойтара пособеш, экспонаташ, чертежаш, тайп-тайпара инструменташ. Программа дIа ма деххара студенташ Iомабе торо я тха. Ешта аьлча дика база я школе. Студенташта гIишлошъяра бола вIаштIехьбаккхара, гIишлошъяра конструкци, гIишлок материалий технологи, кхыйола дисциплинаш хьехаргьа опыт йолча, шоай гIуллакх дика довзача специалистана КПСС XXIV съезда материалаш Iомаергьа.

Спортивно - массови болх дIахьолга а дика вIаштIехьдаьккхад школе. Беррига студенташ ДОСААФ-а членаш ба. Школе болх беш я технически, тоцаш кхувсара, шахматий, фото кружокаш. Планах бу болх. Лехкешкара мукъаба лча дIахора мукъа ха цига дIахьу студенташа, ДОСААФ-а Заводской районни комитето дIаяхача хана спортивно-массови болх дика лелабирах массехаза Сийлен грамота енай тха школана.

И. ИБРАГИМОВ,
Грозненски гIишлошъяра мастерий школа директор.

Оаха яздаьчун лерагIа

Укх шера август бетта 14 дийнахь арадаьннача «Сердало» газета тIа кепатехаяр «Кассе лоагIар... киса» яхаш корта а болаш йола рейдови бригада материал. Нохч-ГIалгIай транспортни управлене № 2 йолча Грозненски пассажирски автотранспортни предприятера, № 3 йолча таксомоторни боахамера. № 1 йолча Грозненски пассажирски автотранспортни предприятера цхьадола кхоачамбоацараш дувцаш яр из.

Цу материала тIа дувцача шоай предприятерча кхоачамбоацарех лаьца № 2 йолча Грозненски пассажирски предприяте директора йов. Строева укх тайпара хоам бу редакцега:

«Билеташ доацаш пассажираш кхувларагIа № 28—97 йола автобуе лелхаш хиннача йов. Автохаионцара материальни бехктокхама договор доха а даь ше хиннача балхара дIа а ваьнна из вахтовe боахлой дIа-юха кхувлача машена тIа хьожавоь.»

ШОАЙ ЛОIАМАГIА ЙИСАЙ КОМИССЕШ

ДIадахача шера май—июнь бетташка Ачхой-Мартана района юрташкa сходаш хилар. Цига вIашагIоттабеннача нахо дийцар шай къамаьлех дукха доакъа долча гIуллакхаш: хьаьнала къахьегар, воккхагIчун сий дар, зуда дола хилар. Лелачча кхерам тIабеча наьна цIонсагIчун духьал оттар, кхыдараш. Къаьстта теркам тIабехийта дийшар гулбеннараша къамел сий доалу, кIорча гIуллакхаш.

ДIакхача къамаьча замах юкъедала гIуллакх да ккалсаг ийна ца вазача сагага кинагIа каьре йохийтийга, урдуа дешахар, къаь лелар. Хьаьнала къахьегаш бахкаче наьха рузакъа лечча а деш дар. Эхь долаш гIуллакх да кхенбе бола мехкарий, дешарлахь а боахаш мотре ахийтар. Уж гIуллакхаш ла йиш йоацаш да аьнна белгалдаьлар сходашка къамаьлаш доаца дукхача къахьегамхоша.

Сходе вIашагIкхийттача наха из деррига чулоацаш социамаш а дир. ХIаьта уж кхоачашдара кахда лоархIаш а сий деш а болча дикагIча къахьегамхоех, бокхбийча нахах комиссеш а хержар. Цу комиссешта тIадиллар юрто яь вaIад кхоачаш миштa ю хьажар. Ерригача Ачхой-Мартана районе вIашагIъелла цу тайпара 10 комисси я. Уж сходаш хиина а комиссеш хержа а цхьа шу совгIа да яьнай. ТIаккха фу бераат даьннад цар балхах?

Дика болх беш я ШаIами-Юртара Д. Джанарвалиев председатель вола комисси. Цу комиссе членаш шоашта хьалхашка латта декхараш дика довзаш ба. Юрта катоам, дов эккаргра хьежаш сатийне батIаш оамал яц цар. Юрта хинна моллагIа дика е ро царга кховч. Хьалхе а хов комиссе членашта дешарах бераш доахе дай малагIаш ба. Дешара шу делалуча хана цу наха Iамаlарга а гIойе уж дIаккхетабу, духьал ваьнар социву.

Цхьа нийсъелар юрта дов хилар кхерам бала моттиг. ... цига сиха саг ... юрта гIодий хабар чаккхдаьлар. Из шоайна хьахезача комиссе членаш Х. Джанова М. Ахсахановa сиха оарцагIбаьлар хатар ца хилийтара. ЙоI хьа а лека дешна дIаслар. Халхетар хургдоацаш не дезар да а даь из гIуллакх дIадерзадир. Ишта суде хьалхашка эттар дукхача хана дийз болх я ца беш, къарая цеаеш лийна Р. Шамаев. Цунна суде йоагIаш чувалла да тазар.

— Комиссе беча балхах дукха пайда бола, — яхаш дувц юртсовета председатель йов. Ш. Лорсанова. Юртсоветаи комиссеи болх бертагIа бу. ЛоархIаме ... къестадеш дайм ... ладийгу уж. Комиссе заседаней протоколаш а да юртсовете.

— Райо эгара сатийна, цхьаккха зулам доацаш йола моттиг я ШаIами-Юрт, — йоах райотдела милици начальника С. Дадахаева.

Дика дьр цу юрта санна районь кхыча юрташка, а из болх ... Бола дика бу аьнна къоастае йиш йолаш кхы комиссе яц районе. Цу гIуллакха бехке ерриш керттерча даьцъе юртсоветаш я. Ачхой-Мартана юртсовета председателага З. Абдулаева хаьттар оаха: малагIа новкъостал ду шоана сходе хержача комиссе? Цхьаккха кIама хилазар цун хьалла.

Юртсовета председателa хецар кхьаметтел комиссе председатель малла а из мас сагах латт а. Из хайца тхоца чIега хьа а баьккхa шкафа чура спискаш хьанийцача. Кхы дикагIа лелаш КоатIара-Юртарча комиссе болх а. Сход чакхъьяьккхачул тIехьагIа комиссе членаш гул'а баь цхьа организационни собрани яьй юртсовете. Цу собрание дIахо йолача хана кхы цхьаккха тайпара болх ... цу ... санна, цул тIехьагIа кхы хIама даьдац. Е уж оарцагIбала безаш гIуллакх эттадац-хьоагI цар юрта? Из ишта дац. Юртсовет а, комисси а шоай хьаналье оарцагIбовлаш кхерам ца хила мегар цига каст-каста дувла зуламаш, вIезамлургдар хьабеча наха ду къовлаш, болх ца бу нах производствана юкъеозаргбоа.

КоатIара-Юрта комиссе шийца сходо тIабилла болх бе раьш оа аьча бакъдац. Из ишта ца хилар хьахьокх укх масало. Цхьа кхалсаг маьре дахарах чIоагIа ца тоам эттар шиж тайпанна юкъе. Царна юкъе дов хилар кхерам бала дар. Комиссе членаш Д. Хожгириев И. Исрапилов юкъе а волаш мийнар бир вIашие гIийрташана юкъе. Комиссей болх лертагIа хургбар истахьа санна царна къакъоестта доре. Шоашта тIадиллал лоархIаме гIуллакх доаза дар цахь на даккхара безьан да юртарчен районерчен кулгалхоша цар балхага нахаддаш бIарг ца дахкар, комиссеша эшаш дола гIо ца дир. Комиссе балхага хьожийна, цар йоахкоц ец а хац района комиссе председатель вола йов. И. Эльдаров. Цхьа цу комиссей балхах лаьца дош дийцадац юрта Советаца а, райисполкоме а, районе дIайовзийташ дикагIчар балха опыт, царна бола бац. Районни газета тIа комиссе болх буацаш бIаргачча шера цхьа статья араьяннац.

Хьанаре, дог вIаденна къахьегаш ба Ачхой-Мартана района къахьегамхой. Цар кхоачашъьяй ерча хьалкхента ялат доккхара план, хIаьта дулах шура планал дукха совгIа дехкад.

Ишттa къахьегаш сийрда вахар хьадеш болкхача наха юкъера сонам а тIехьа дIадаха деза къаьначa замано тIехьйисe гIуллакхаш.

М.-Б. ЦИЦКИЕВ.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ХААКЪА ТIАХЬОЖАМА КОМИТЕТЕ

ТОАДЕ ДОАКЪАР IАЛАШДЕЛГА

Теркам беча гучадаьннад, Сунженски района дукхача колхозашка доакъараш ца тоъарг ясала хилари бахьан долаш 1971 шера хьалхарта 6 бетта доккаш корта мотта лоаттабелгеи цар продуктивность дикагIелгеи Iалашдеь ца хилар, доаде дIагудоинача доахан 19 проценти жах 45 процента тетчара тIейла дe; поччахьаллихента дулх доккара план кхоачашъьяьц 9 колхозо, шура йоккара план — 4 колхозо, фуаш доккара план — 5 колхозо.

Цхьабакъда, колхозий дукхача кулгалхоша йоагIаш йола ывоэдаш ийн цунах, йиза кхоачашъяш дика доакъараш дукхагIа кийчдарех йола партеи правительствай указанеш.

Укх шера 23 августа тIакхоачаш йол кийчъяра задани 41 процент, пах аргIаш дара задани 81 процент, баьцах хьоар дакккара задани 43 процент кхоачашъьяй районо. ГIуллакх ишта доллашехьа дукхача колхозашка хиэкха хд тила а тиланйта ца хьоккаш латт йокаши дIайийна баьцаши, 3 эзар гектара тIара ча хьгулдаьдац. Касараш перкхашк хьалъецача, доакъараш дIеккхуяваш дIаоттадаь лоаттадецп дукха доаду. Дика доакъараш кийчдара уйла кIезига тIайочийт. КасарагIа уллев холаш даь латтен йол таллаш моттигаш а. Дукха йоли чак доахана Iалоаккардолча моттига дIатIаоанкар да Мела я во вIаштIехьдаьха е дол силос кийчъяра балхаш. ЗаданегIа 125 эзар тонн кийчъе езача 37 эзар тоши мара кийчъьяьц из.

XIX партсъезда цIерагIча колхоза кулгалхошa (председатель и. Шумилов, керттера агроном йов. Золотухин, керттера зоотехник йов. Шестаков) шоай колхозе оттаьн Сунженски райисполкома решенегIа чIоагIъьаьн йола 6250 тоши йол кийчъяра тIаервзаь мероприятеш кхоачашъяра колхозай оарцагIбаха безача метте, бригадашкеи фермашкеи 3395 тоши кийчъе аьнна задани еннай. Укх шера 23 августе гIожа доакъараш 50 процент дар колхозе, цу даькъе заданеца кийсича йола 38 процента баьца хьоар 80 процента. 2100 гектара тIара хьа ца гулдеш дисад че. № 2 йолча тракторни хьаш леладеча бригаде 154 гектара тIара суданки буцл шоагIа хьокха люцерней ца хьоккеш къайлийтай, баьцаш хьакхарии тоахораш ярв юкъе дукха юта йолийт. ... совхоза № 3 йолча шурий товарни ферме ... дIадаьд, тоадеш дац доакъараш ... тоалаш моттигаш ... я дь дIаоттаьеч 147 тони ... 80 тоши талхай, хIаьта кулах 87 тоши до хилараза 2-ча классеца дIалаьрхIай. Во лаьача, оагIошйера лаьтта доакъарийна IотIа а кердаш латтача сангараш, ха елай силос № 1, № 3 йолча шурий - товарни фермашка. Силоса дукха рости доаги тIебуж автомашенаш трамбованта хьагIаучача хана. Колхоза специалисташи фермий заведующашкеи кулгал ца дар бахьан долаш автомашенаш сов дукха сайце латт силос Iойоасаяча хана, хIаьта ...гIулакхо юха итт силос кийчъяра тешпаш. ПланагIа 30 эзар тоши йолла езаш хиина силос 10 эзар тоши мара еддаш. Кирова цIерагIча колхозе (председатель йов. Наумов, керттера зоотехник йов. Петров) ха кийчалуча тIехьагIа кьла тьекхай люцерница цхьана вIайийне хияв клевер, ца хьоккаш ца тулийташ латт суданкаца цхьана силоса лаьрхIа дIайийна хина хьежкIеш. Балхаш во вIаштIехьдаьхад силос кийчъеча. 3 эзар тоши чукожаш йола сенгар хьалъюаш 20 ди даьннад. Вьца тьяэр кийчдеча юкъеехийтай ца хьоккаш хьаллийта люцерни, хIаьта ца бахьан долаш 15 тони гарга е 33 процент соагIа хьоар дикалга диллача сортий доацаш хилар.

Орджоникидзе цIерагIча колхоза (председатель йов. Точиев) 660 гектар цонаш тьекхайш. Цу балха темпаш гектара локе а 20 дийнахь хьенкар 325 гектар мара ец. Йол кийчъяра задани ерригa а 50 процент мара кхоачасдаьлац, силос вIалла кийчъе а болаьац.

Доакъараш кийчдара тIехьайисай ишта «Восход» яха (председатель йов. Ферзаули), Ленина цIерагIара (председатель йов. Амагов), «Путь к коммунизму» яха (председатель йов. Качаров) колхозаш. «Восход» яхача колхозе во лелаш доакъарий учет, дукхагIийола йоли чен дIаездаьдац.

Дикке белгалдаьла боахамаш доакъар кийчдара тIехьайисара бацийниш ба, шоай доаладарча техникех цар пайда во эцар, бригадашка кхоачамболлаш болладой ца хилар, дика доакъараш лахара оттаь мероприятеш бригадашкеи фермашкеи кхоачашъяра тIехьожам ца лоаттабар. Сунженски райисполкома юрта боахама управлене (ии. Киров, Шумилов оагIонгахьара колховий кулгалхошкара специалисташкара доагIар кIезига хьадихкаш хилар).

Дикке цIераш яьача колхозий кулгалхой, председателеи специалисташи, Сунженски райисполкома юрта боахама управлене кулгалхой (ии. Кирови Шумилови) декхарийла бай гIоден моцаш доакъараш кийчлечара кхоачамбоацараш дIадаха, дика доакъараш Iалашдера чакхъяха оттаь мероприятеш темпаш кхоачашъяра къаьстта уйла тIакхийта.

Теркаме хийнa Ленина цIерагIчеи «Путь к коммунизму» яхачеи колхозашка гIожам моцаш доакъараш Iалашдара чакхъяха оттаь районни комитета заседане дийна хиларах, хьегучаддаьна кхоачамбоацараш дIадоахардола гIуллакхаш даь хиларах, колхозий халкъе тIахьожама группашеи постешеи доакъараш кийчделгеи шоай метта лоаттаделгеи миштa лаь хьожаш лоаттабу тIахьожам чIоагIбаь хиларах Сунженски района халкъа тIахьожама комитета председателa йов. В. В. Чекунова ха заявленеш.

СФРЮ. Трогир яха город тIаьнхилле хьалхагIа юцъерча бIаьшеренийн архитектура хьайийлла музей санна доархIаш яр. Халкъа Iаьдали шераша, цхьада хьаьдера сийлe болаш я из. Трогира цIенай верфешка Советски Союза лаьрхIа хьаеш а тIера мукъ а тIехь 30-ьнгара 80 эзар тоннаге кхаьначара доакъа дика дешаш.

СУРТА ТIА: Трогира ... панорама.

В. ТЕРЕХОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

КХОАНА—ХЬУН БОЛХЛОЧУН ДИ

ХЬУН БЕРКАТ ДЕБАДЕРАШ

ХІара кхаэлдагІа деаду вай махкахь хьун болхлочун Ди — кхо шарахь болча хьунагІа къахьегорий, кхачот дерий, хьу чаккхйоккхуриий ціей.

Социалистически хьун бовхам кхьбар В. И. Ленина цІерица айнна дукхаделла ду. Цо кхуле хаддийна хьун руьжьех найла дикагІа эдера тІаерацхьа. Советски паччахьалкхан этара хьалхарча законодательни актех цхьанниэа — хьунах долча Декрета. Цу хана дешэ хьалалгІача ах біаь соьгІча шера партен правительствен дакж бовкхо из хьун боахам хаддинча вібара, цул материально - технически база лакхьяре, хьун болхлой вахара хьал тоадира.

КПСС XXIV съезда Директиваша хьеика кІсалгІча пятилетте дІахо а масса оьгІоракхьара дегІабоегІаргба цхьа хьун боахам.

Шей хьун боахама тІулацхьа 370 эзар гектера тІа чаккдоах Нохч - ГІалгІай хьун боахама управление. Хьун боахамен хьунпромышленни балхаш деш а цунна чуйоагІа 2 леспромхозе 6 лесхоза.

В. И. Ленин вель 100 шу дизара сийнна 5 шера план кхочашдьарех тІакхина социалистически декхараш кхочаш а деш, республикерча хьун кьацьегамхоша 12000 гектара тІа хьу дІаегІай, цу даькъе паччахьалкхен хьун фонда льттошна — 7,5 эзар гектар, колхозий совхозий найда ца эцалуш долча льттацкех гІомарашен— 6,5 эзар гектар. Цу льттай 3 гектара тІа боца біараш дегІад. Укх тІаххьарча 2 шера колхозий совхозий льеттацкна кхаш лорадо 200 гектар хьун ассаш дІаегІад, республиканский моттигерчен лоарча накьхий йистацка гІолла 70 километр дІоахкала гахнаш егІай, Республика городашка, юртацка, школашта кхыча учрежденешта тоацаьа гахнаш дІайогІаш дикка болх біаб хьун болхлой, комсомольски организацей школей лесхоза. Укх тІеххьарча 6 шера 50 миллион гарта дІайогІа гІа хьалхоьнй (ноп, боча біэр, віршкьа, кхмараш).

Эшача фух бола гахнаш дІайогІари паччахьалкхен хьун фонда территоре тІа хьуний продуктивность лакхьари дукъа дІаддача пятилетие ца эшаш йола хьу 40 эзар гектара тІара тайда дІа а йоаккхаш 500 эзар кубометр соьгІа кийчьий. 106 тонн хьун-ніоаргий, цу даькъа 60 тонн боча біара фу гулдаьд. Кийч а вь, чаккбмкхаб 175 тонн хьун соц, баьцадаараш — 3500 центнер, товерах моз — 111 тонн.

Цу юкъа Сунженски хьун комбината консерний заводо 1700 эзар условни банка соний - баьцадаарий консервай хьаьй, 310 тонн сомех дахкка хий кийчдьд.

Хьу дикагІа дороаш Іунад дунч я, бокъо йоацаш теда хьу кІезигьеннай.

8 пятилетка шерашка Нохч-ГІалгІай хьун боахама управление хьу кийчъераша кийч а 1оаравай 980 эзар кубометр пола хьу. Хьа а харжа тІеддика хьу а лоартІаш паччахьалкхенна дІаенней фанера ела даьчан 44 эзар кубометр. Хьун боахамерча хьу чаккйоахараша вера хьенцо хьакхача хьун 133 эзар кубометр арахийций.

Тха предприятей продукци кхоач Москверчен Ленинградерчен, Новосибирскерча а Ростоверча а, Куйбышеверчен Красноярскерчен, ГуржегІарча а Нордверча а фабрикашка. Цу тайпара потребителеш 60 соьгІа ба. Реализаци хьй 30 миллион соьгІча сома мехьа продукцена.

ДІахха пятилетка болгальаьлар халкъо леладу товараш дукхагІа хьадарца.

Нагахьа сенна 1966 шера кхачаба лерьаІача ширпотреб 400 эзар сома (шера) арахецаш хийкьле, 1970 шера 1 миллион сомага кхьачар из. Гешеш, картош, йоагІий кийчдара практика дІайоалаш а культурно - бытовой тІулахкашта дьерІа товараш тІа-тІа дукхагІа хьадеш а да. Сорташ дукхагІен продукне дикал лакхагІен хул.

Хьун боахама управление керда технологи ма мотта дукхагІа кийчьеккхьай хьу цийчьечех хьу чаккйоахачен предприятешка. Оннанга дааз реконструкци хьй Сунженски хьун комбинатерча хьу чаккйоахача завода, керда кийч а вь, болх бе йолалийтай Ермоловски леспромхоза чуйоагІа Урус - Мартанера боандарин цех, шерьнй Веданарча лесхоза паркетни цех. Кердаьхай Ачхой-Мартанна, Шалковской, Наурски мехлесхозаш.

МІсалгІча пятилетка хьалхарча шера чуболаш а производства структура дІахо тоаьрен хьунах комплексно найда эцарех дакъера КПСС XXIV съездо хьалхашка оттадаь декхараш кхочаш а деш, хьун болхлоша укх шера 8 бетта план кхоачашьяй хьу дІайогІара, хьуна Іунал дора, даьтта кийчдора, и кх. дІ. План кхоачашьяй хьу кийчъярен реализаци арак.

Хьун къахьегамхоиа Дай-межка тІехдика техника еннай. Цунна да бензохерхаши хьу текхна тракторашн, гаьнаш дІайогІа машенаш, деза дисковы мажхаш, болклой дІа-юка кхуала автобусаш, еза-йоккхий МАЗа-ш, станкаши телорамаши, паркетни станокаши электросушильни камераши, кхы а дукха чоалхаеш дІанзарен машенаши оборудовании. Хьун боахамера механизации, халкъа боахама кхыча доакъоцка а сайна, производство дегІайоалакра, къахьегама овсаро лакхъяра, балхаш дерга дІайола мах лоабара хоадамболлаш бола фактор я.

Дальнейно хьакха мак баьб хьун боллой къахьегама. СССР орденаши медалаши еннай 28 сага. Церна юкъе: «Къахьегама Цlечу Байракха орден» енна Матаеи Лорс — Ачхой - Мартана лесхоза шофер, Чахкиев Маьхьмад — Грозненски лесхоза директор; «Знак почета» орден енна Джантаев Баудин — Ермоловски леспромхоза шофер, Домашев Михаил — Сунженски комбината техник, кхыбараш.

Хьун дукхача къахьегамхоита юбилейни медалаш еннай, 108 соьгІча сига «Хьун руьжьаш дерадараш дебадарехйн» яха значокаш еннай.

Грозненски мехлесхоза коллективо укх тІеххьарча пхе шера цхьа сайна, дукхазза а РСФСР хьун боахама Министерства «Лесбумдревпрома» профсоюза ЦК-ан карара кара тела Цlе байрак а ахчан хьалхаре премеш а яьхай.

Шелковской мехлесхоза коллективана кхозза еннай РСФСР хьун боахама Министерства профсоюза ЦК-ан карера кара тела Цlе байракх.

Шай болх дика тоабьа Ведана лесхоза коллективо, социалистически яхь хьалхара моттиги ахчан премі а яьхка, дІахо цо делаю РСФСР хьун боахама Министерства «Лесбумдревпрома» профсоюза ЦК-ан карара кара тела Цlе байракх. ЛаьгІ да болийташ болх бу Сунженски хьун комбинато. Белгалбаккхиза биргбаш 8 пятилетка Ачхой - Мартанен Наурски мехлесхозаша баь дика болх.

Хьакха магаргйолаш лаьрхІа мерттерча даькъе найла эцаш хьина, хьу геттара кІезигьдарша дувзадевна дІахорча пха шера промышленноста хьу кийчъярен чакхьяхарен план а зІамигъьь оттае дерхІ.

Кийчье, хьун чура Іоьараша, чекхьмикха, паччахьалкхенна дІахьа еза а 450 эзар кубометр пора хьу, цу даькъе 200 эзар гарта кубометр оатхаланна йола хьу. Цу хьунах берх а хьаккхаш кхи еза материалаш, мебель хьаерга уажйта заготовкаш, межаш эрга йоала заготовкаш, паркет, холодкаш из дагнаш, и кх. дІ.

Хьун промышленностен хьун боахамен болхлоша производство шерьарен дегІайоалларен некъ лаьаб. 1972 — 1973 шерашка дахчанга тайдача хьунах 220 эзар кубометр чаккйоаккхаргьа, паркет — 2,5-зза дукхагІа хьаергьа, боандарин производство 72 эзар б/ц дІаккхачаргьа, 7 миллион сом мехьа хьадергда лаьддо леладу товараш производствани гІулакхашта лаьрІа надехши.

Производство лаьрхІача тайпара шер а кхуллургьаш, дегІа а йоалоаргьаш производства техически боаран лакх ца бой, къахьегами производствана ду доали дикагІа віаштІехьа ца долаке.

Тоаш боаккхалургба хьу кийчъяра технологи хаддаиза эргайоадаш тоаяра, сиекашта юкъе сайце латташ машенаш механика. машен йоаш ха кІелингъяра лорда тІа мара.

Цу гІулакха балха шагьйоадае оац хьу чутехкаш мукаш доадка установка, траторашна хьу техкаш йола юкь лоацьее еза, ВТУ муша установкай лараз тІа комплексни бригадаш вІашагІйоакха а хьу Іоьарауезача К-700 яха тракторш оттае а еза. Хьу чаккйоаха цех пневмотранспортаца, лентачни транспорташна кийчье а новкъостал деш боля боаллой мукъабаха а беза. Автотранспорт йоттарен йоссаерей балхашта механизаци е еш.

Хьулелаераша шоай декхар лерхІ, партен правительствен хьалхашка оттадаь декхараш тешаме кхоачашдар, мІсалгІча пятилетие керда толамаш дахар.

В. ВОРОНОВ,
Нохч - ГІалгІай хьун боахаме управление хьу кийчъяре отдела начальник.

ТВОРЧЕСКИ КЪАХЬЕГАШ

Шеранна шерашка сиреш, хабаш, чоацкхоргІа хул Грозненски механизированна хьун боахам. Республика хьалха латтарех а цун коллектив. ТІаккхьарча шерашка боахам дегІабердь дукхаш цун директора дов. Чахкиев Мухьмада хьлар, дІахха пятилетка болалуча шера товари продукци арахецара план 139 эзар сом хиннечо чаьдйоалачо шера лакх 209 эзар сомега кхьчар. ХІанта ойла ю план 205 эзар сома мехька продукци ара а хецаш кхоачашйор. Иштта дакхьалдай баламой продукци арахецара, продукция дІалолар лакхара, хьу арахкхара, хьу дІайогІара, кхайойа заданеш уж кхоачашьяра результаташ.

БерадІалгІча пятилетка дикане чоагІаш лоа цо йолийташ хьадьем цу хьуц боахама боллоша кердача пятилетка а. Цун йоь лесничества цхьакха а ма барзі бетта кхан тІехкхоечаш ца еа.

Біарча хьайцача боахама барзі бетта 143,4 эзар сома мехьа товарий, продукци арахецна бола гІача арахйцар 160,4 сом мехьа болам а. Къаьстта дикка да кийчъль хьу арайолихача, кхаьнаш еча дехьа толамаш.

КарагІдьенацех кховчамбо Іаш хьун боллой, специалисташ. Цар массаза а лех хьу товара, дикагІдола тайпаш дукхагІа хилийтара, цунна дукхагІа пайда эцара накъьаш. ЧІоагІа кхоу бу хьуй материалий.

Шу соьгІа да а укхаьа бола беш сувениреш цех йола. ГІулакхага дІайоххийтача хьунац юкйисача, отходаш хоаьла пІагІа лаьттаю тайп-тайпара хІамеш хьаю цу цехе. Цу балха кулгалдеш ва йоахка гоьвзал йола, республикан дукхача наха вовза скульптор Дутаев Илез. Цу цеха начальник ше оттаю арахецача хІара сувенирни композицие образец.

— ХІара сувенир вахара цхьа оагІон сурт гойтаьш, кІоарита фіслоцаш боаца хила ца еза, — йоах Дутаева. — Цудукха цу гІорт дукхагІча дакъе вай совца тахане дІаьокха.

Скульптора дукхар багьдента хоаргІа укхазара сувенираш біаргаяйначов. Масала, вейна хьаккашка латт «ЖаІу» яха композици. Кьалова е сипхова жа довжадеш воаэл жаІу. Тоадейна, дола да ну на. Символически кур бола ва гу жеца кхьа хьаьстта белгала. ЖаІун ташаме доттагІа — жІали фийла. біарлоккхаш Іула гоаахьа ла.

Къьнабіраві а дог къона латташ ха, я вай зама, диза да советски наьха вахар. Из дика эйнид, кхетадьд Илеза. Цу сюжетагІа ях а «Къоаной хьахар» яха композици. Вайна гу дог гІоздьнна, дог байбенна халначула вокха сега йокха сега, дахчан пайдар леккар. фате оттар, тІоарша деттараш — беррига а бокккаьй мах ба. ШолагІа къонал ехай Советий Іаьдало кьаоношта. Матт бушащ йоацача цу фигураша дукха уйлаш чуйоссаю вейна тахкарча, ерзе кхолле цхоллаш боахача советски наьха вахарах.

Цу тайпара, цхье моллагІа йола біалгІаш ю цу цехо арахе на продукци. Из вай вахара чулоацам боля сурташ да.

Кхоцца а ма, а болаш а ... Боррага а агагІа саг шера вай укх чу боаа беш. Къона кхьнан бе укхаза боадх бераш а. Цар оамхача, ха ца ачча кулгашо дега логаш цу фигурашта.

Тайна лоа доачий хьаенна межарий ешшагамьенцай Дерасал Зеинен Батукаева Аружев кулгаш. ТІаккхулеча фертаца доагадеш догиш доаш болаш уж электричествацо. Иштта догаш ду цар кхьача фигурашта а. Хова хул цар кулгаша кийчьь продукци.

Цхьа ххьа саккат лоамаш я Тамразаш Наташаси Андреева Наташаси вІашагІьенка фигураш. Дика йовзаьй Тамразова кийнаре эрсий кьопа йоІ Андреева Натаьна.

Продукци дикагІа хилийта гІертьаиа укхаза оамал а хиане дІаттад. Цо дикк результаташ а лу. Из бакъду дукха ха йоаш хьайнбалача цу зІамигача предприяте продукци хІанзалехьа а вай республикал гаьнна арахье йоаьйе цоетташи хилара. Къонача межарий художественни композицеш Оренбурге, Рязане, вай меха кхыча городашка кхаччай.

Цхьаи каьа боча сахьа форт тайна, віашн бохаш боча, тайтайпарча къамех баьнача цу къаьнача межарша довзаьй производственни толамаш вовх, къахьегама соьгІатаниа каьбакхьаб шоай дезача кІейна — хьун балхлочун дезна. Шера дІамагІа арахеца эзар 12 эзар сома мехьа продукци боаха дІар дІаккхаьша ара а хийца дІахьийтай 11 эзар сом мах бола композицеш.

— Шера вае тха сувенираш мехька хоакар долча боаллоша сайлаьь - бокьзача Октябра 54 шу дуза да тІаккочаш кхоьчаргьа оргаларе шамо ю, — йоах боахама директора.

Уж толамаш дахара деиа новкьостал ду укхаза боча кийтама балю. Мехкха а доаьоа дехьа а хула керда собьтеш, партен правительствен хьалхашка уоттаду декхараш дика дІадолийт шой болхлоиа Дутаев Илеза.

Социалистически яхь дІахо тоарах парте Центральни Комитете бо совац лоакъьйта солоІача хана дІайоаьйташ вер Дутаев тхо хила нийсдача.

КарагІдьенарех кхечал боа Іай меха болхлой, цар дерхІ нердаларш, Даькенна, кхиче дукхагІа пайда баргйораш, гулйоах керда тоаракаш.

— ХІаьи кхан хьакха керда продукци арахеца дерІ ола, — йоах Дутаева. — Шодаьиаш лоахна даха оттала найдана хила. ХІьта тоаша бозача мехька бодаа хургьа цу шоламаш долкхане десак. Оала царех хьаергьа шьокха лоаттаду приборащ. Уж геттара доаа а мехьа ола а кургьа. Іалано — ше да догаш дерхІ йоаи йоаиаш ла бай дІара шоа. Царох соьгІа вола дерхІ дахчан оархкилац арахецна а. Царех хьакургьа вай мехка дукхача моттигашка четтел доахка дехьа а кдошаргйола, дика дІамаргйола продукци.

Иштта гавка йоах а а цу зІамигача, къонача коллективна йоаккхий творчески планаш.

Ю. ЧАХКИЕВ.

СУРТА ТІА: Дутаев Илез продуктаа хьоаяш вола.

И. ПЛИЕВА сурт.

ТХА ХИЗАР

Массехк бутт шера бевац ахаркачой дІайийна хІама кхачийта а чуи а. Тха, хьу лелерий тхой хьу кхачарга хьеже деза дукхахча шерашна. Цхьа ха йоацаш дац гаьмий йезар.

Масала, нона аха біль шу горта ха вокха тарлу. Цуд тІехьагІа оола делбаа боалу цул чишьела йоальу ха. итташ шерашка хуша ца дуга датташ сенна хета а. Нагадье сенна шай дошнаьбе боше а бьь пох пайда ца ше чу ха шеш дика кІа. . хьажкІаш ю худ пена ха а.

Тха Галашкарча хьуешка шортта да цу тайнара шоай дозалла дьтта Іоьу а соттабь багІа къадонна хенаш. Сякха легадош медалий туфлеспта кІоажош, дІьта дехача кора пе барІа мебель хье Москва, Ленинграде, кхыча йоахха городашка дІа-хьа махха дезе уж. Пена дакча цу гІулакха чІоагІа лоархІаш да.

Иштта тоаеша хьу кхайкаш долаача тхой цхьан механизаторех дош вая лов сена, укх хьу лелерий цІей дезача дошонга. Из вай «С-100» яхача хьо болча тракторера тІа болх беш вола Богатырев Хизар. Иттех шу да во шу ю моцача Галашкарча хьунашка къаьхега. Сийлеша дІайоаллийтай цо шай цІе. Дальоне дика лела соьгІат «Знак почета» яха орден йоаьа цун кхьахха тІа.

Хьаь, хизаре болх ба Хизарий біар. Орашка, ольгиша гІолла кхьача шай тракторашца уж доккхий сенна поиа хинаш лога а дош ченлашка кІадахьа аттагІа хургболча дІоттІетамаде деза цул. Дакц болі беш да Хизар, лохаш цул хьевар. ХІара шера, бетта соидул. Хьоккхий ула тІа цул ноа цул тайпен цІера хьалхашка сенна чаккйоаллаштеай дІахрьо 130—140 яха цифреш, уж я цо нормы тІеххоеччаппаьльига хьа хьокха процентзьш. Къахьегама тІера хиларах соьгІа баьндар дешаш, хьтам болаш, кинъарча вахара юкъе дика, даньа лаца гІертан ва Хизар. Юкъара хІама де доаеча метте эггара хьалхе цул пІи йоаьих. Шоай участке профсоюзни группорг, дика агитатор ва ц. Болклоша лоархІ Хизар, сий ду цул. Цул йоакхагІа вахаре тІехьале хургйий?

Ер шу къаьстта белхтохкаме хет Хизарейна, хІана аьлча КПСС XXIV съездо наьха вахара хьал кхы а айдарак йола решенеш кхоачашъе в а й доладама хьалхаов шу да ер. ТІаккхала мебаль массел дака вашош дукха хІама хилац. Цудукха хьу чаккйоахачо фабрикашта дукхагІа поп дІаккхьийта гІерт ва.

Д. ЮРЧУК,
Сунжерча леспромхоза мертлера инженер.

СУРТА ТІА: тракторист Богатырев Хизар.

И. ПЛИЕВА сурт.

НАЛЬСАРЕРА «ДОШО» ХЬУНАШ

РЕПОРТАЖ

СуркоІарча, Іаьлий - Юртарча, ІарчерчІа лакхача ломашка, кІоргача бьдача алешка гІолла дІа молавьб ГІалгІай Нальсарерча хьуний баьнцера форд. 37000 гектар соьгІа лаьтта дІа а лаьа улл из.

Укх тІеххьарча хана эргабуала фор, Къоллуц, хозлуш йоегІа инйхахуш хьунаш хьунаш. ТІа-тІаккхьачо веттача догара тата, дІахуача лачарий шок хьацц хІаиз, мовстагІчуи кулгах дега салтий сенна легаш пепа хенаш. Біьшерешка вь хоешаш ерзаш йоагІа, урагІзух керда дІергІа лоццш, дидкаш, хьалха эстош, боча біараш.

Укх тІеххьарча массехк шера цу къонача хьуна боахама болдоена дІаегІача гаьнаша 600 гектара шеодаьд хьуний дахара.

Хоза тагаш я цкий тайпара ла дІаиз. Доахка са доахаш, чиг отташ картанчича біаршагех, мушех гІерташ «ловсе» деш йоаш ниэ бола бульдозераш. Уж гаьнаш новкьа я хьунашта, хьажкІашта оасара баьшаш санна. Кхета а яле йоккха моттиг дІалоаш иар, кхийола гаьнаш дегІаяккийташ, мадх тІаккачийташ. Царна метта дукхагІа найлане яраш дІайогІ.

Тамашийна хета а, сигалара догІа тІадам бежача гІаадоача ахархочов санна, дика хет дьуна боллочова мора хьетІа ца йоагІаш дукхагІа гайча: кіезлага йоахха хьача йоахха гІоадал отт, хотта бола хьунашка. ХІана, аьлча, кхьяхьара аараш санна хьогдения хилаш укхазара даьтташ, геттара чІоагІа йоаьал отте а. Бахьен хоаш ма дий. Біаь шу дахачача попа шай низ болча оалашна иасосо санна хьаьЭувз лаьтта митташ чулаьа хий. Шийна а мел, кхуаш йоагІача понанагашь, хІаьта кхыча къонача гаьнилагаша мергдолаш хьаьшоне а увз. Иштта тІехьено тІехье а кхоабаш, шоай бокьонех их хьунаш, мовхех тийша а ца Іеш.

Цудукхь боал укхазо сиха хоттъ. Из баьяна, балхаш ве халагІа дл, къахьегама овсарле доху.

ХІаьта а тІехь-тІехьа тІерабоелаш йоагІа хьулелаеравита морааша лоаттабу кхерам. ХІара шера дукхагІа хул укхаза низ бола йоалхане техника, 4—5 шу хьалха цхьа тиша «Беларусь», цул дукха гаьна хІанза йола кха автомашиниш мара яцар цу боахане. ХІанз тайп - тайпарча маркех йола 6 гусеничн трактор, 6 грузовой автомашиниш, тамбеле, лина техника я.

Цу низана кхачаманду хьу лелераша шоашта хьалхашка уттаду, дІара шера доккхагІа а бехкториаегІа а дула декхараш. СихагІа, дикагІа цу хьунашкаша балхаш. Еррисача шоай управление хьаьяле дІа ца хецаш хьабоагІа Нальсарера хьуна боахам укх массехк шера віаштта. Къаьстта болгала да шу. ТІенйна лакха социалистически декхараш тІеххоачай дигі на деш бутт дІаболш. ДІабахача 8 бетта 3938 кубически метр хьу кийчьаьй. Планал 355 кубически метр дукхагІа а ма. Продукцега дІабола мах дог а беш баь найда планагІа лаьрхІачул 180 процент дукхагІа ба. Укхаза хьуна отходах хьаю кхаш, ноаграш, тускараш, бедий Іожараш, кхийола бедача каха а предприятешта а эша дІахош, Москверча «Хьуна беркат» яхача тикка чу го йиш я Нальсарерча хьунашкара доаихха кондарий мода. Района школаш, больницаш, детсадаш дІаьхача Іанна дахчане Іалашъю хьуна боахамо.

Района экономика ябеча дакьа лаща йолаеннай хьу. ХІаьта а шоай кеттера декхар дицдаш хьуна болхлоиша. На дакхар за хьу лорарр, на хІахэ ебнар, цул эстетически хозал лакхьяр. Цу хьукъехьа кІезига эргалоэш хиналаш укхаза из хьуна боахам ІоааІлача дез. ДжІайрахьарча лоамашка 240 гектара тІа къона бочача біарий гаьнаш егІай. Сага а лоатталуча цу босеиш тІа ихорагІа тепрасий чансне кьаш г доахаш біарий гаьнаш дІайогІаргІа кхы сибат хиннад ерригача цу лоачача моттига. Из а хьай йийша сага кулго кхоллаш Іелама хозал. ХІаьта а эстетика декхараш кхоачашдаь Іергаш 5—7 шу дакча біарий бешамаш. Кхетта лата йоалургьа уж, шоаи дІаяющ а Іунал деш а дІабахан мах юаа хьа я телаш.

ДжІайрахьарча школа деца да гІача беравгта боккха сакъердам хул цу бешамашка, хІаьта иштта Іунал де, лорае хьина шоашта хьетІаийнача 400 гектар соьгІа йолча хьунашка а экскурсе бахна. Школьни лесничество а укхаза віашагІьелла. Бераша лорад, оалхазараш, хьутечашара хи йоатолгаш, гаьнаш.

МалгІабикерча, дІаьта Нальсарерча боахамий дьоса дьашча цхьадолча доккхийча кхаршка гІолла дийша хьуна шера мугІараш эйна хургда оаш, Кхоталуш, дие боддаш доагІа уж. Михага хІаьта шерацача дегІа, дей хи тоатолгашка дІаяхухьийтаргбаш дар доьттая тІера хьама тІоа, дар кІоарга Іохуддача цеяйца хьаьЪувзаргьа уІовдал. Деррига а дІалаьрхІача 170 километр дІохала дол да уж лаьтте лорадо баьшара мугІараш. Уж кхолларш а хьу делаврий къахьегама кулгаш да.

Тіехь - тІехьа тІа дикагІа кхоачашлу хьун болхлой хьиштеш. ХІана ца шоаш беррига а гаа чуйолча квартирашка бах уж. Укх тІеххьарча шин—кхаь шера дукхьал цхьан кхонтора ю урагІдалах 10 дезал чубехе цу тайпара бенца шенош, дика гараж, кертбоахама техника кІал лоаттаю навес, склад, кхыйола обхъекташ.

Цу гІуланно тая чуура, коллективо чІоагІьа, шоай болх дика Іомабьача опыт йолча кадрашца.

.. Хьун дьешка, орашка гІолла хьувзача накъьашна хьу уязаш лея Дзауров Іамархана машен. Лесхоз Іойллача гІоне укхазе къахьегаш хьавзагІа из. Царкха балха возала кийча йоацаш йиса цун машен. Лакха производственни хьакамеш доах цо.

Иштта ца хадааш весара къахьегаш бола хьу лелераш дукка ба укхаза. Царех цхьаберий цІераш йоах хьунашка кхесташ лелача тха мишене чу вагІача х ь у н а боахаме директора Хутиев Мустафас. Уж ба механизатор Арсанов ШаІа, лесник Усманов Тин, хьу техарий бригадир Куницкий Яков, кхыбараш.

Дика знанеш, опыт йолаш ба хьуна боахама специалисташ а. Вай дуьнача директора, хІаьта кертерча инженера Цечоев Хьажбикара, Карабулакерча лесниче Зурабова Хасмахьмада шоай специальностех институташ яьхай, хІаьта 10 шерага кхачилла балха етаж е я. МалгІабикерча лесниче Арчаков Машарипа Ленинградера хьунбоахама Академи яьхай, Іарнхерча лесниче хьун боахама техникум яьнхай. Иштта специалисташ ба Нальсарерча хІанз доцо бесса ерзаш латтача хьунашта хоал лераш.

М. ЗАНГИЕВ.

А. ДЭВИС ХЬАЛЛАЦАРА

НЬЮ-ЙОРК, 14 сентябрь. ТАСС корр. Г. Зубурова хьехойт: Американски коммуниста негритянке Анджела Дэвис хьаллоацаш лоаттабу къоасаи сецийтан прогрессивни Америка. «Анджела мукъайинхара лоаттабеча кхоаснйе, фемусе санна, віашагІхийттаб расизмаиен антикоммунизмиеи духьал эгте конституцинни бокъонаш баьхьи кхоаснн лоаттабеча американски гражданий болий. Бергигача прогрессивни наха шоай низаш віашагІтоха деза Анджела Дэвис доалосІа мукъацккдара, цун «довиа» сулага вайсвонна думцийтара», аьлар Нэшвиллъ яхача городерча (штат Теннесси) А. Дэвис мукъаьяккхара координационни комитета председателя Джон Зорнева.

Анджела хьаллоацача негаццна политикаш гульеча кампание беча балхах хоаш беш, «Дейли Уорлд» яхача газето белгалдоаккх цу тІехь «эггара тайп-тайпарча наха, Іаьржачар, кІайчар, боккхийчар, кегийчар» кулгаш яздеш хилар.

Городе Сан-Рафеле (округ Марин, штат Калифорния) Анджела Дэвиса гоахьа хІинз этта политически гІулакх—из тешам йоарен гоамален гІулакх да, аьлар ТАСС корреспондента ше еннача интервью тІа Анджела мукъаяккхара къаман комитета председатела, США Компарте члена Шарлен Митчелла.

США цхьаннахьа а шедсон суд хургхилярга дог доахага цу Анджелий, аьлар Шарлен Митчелла, бахьа нийсхонга эггара кІезигагІа дог доахиле йоала Марина округе. Хьалхехьа Анджела «довиа» къоастадеча судахочо 27 сентябре суд е оттаьв ха тІехьанихха ца тигар да Іаьхал эттеча сихденнача хьалин пайда эца йиштала.

ХАДДАНЗА БЕШ БОЛА НИКЪ

ПРАГА, 16 сентябрь. (ТАСС). Сахках укхаза хьайнйллача Чехословаке Компарте ЦК пленуме «Партецен общественен юкъе КПЧ XIV съезда решенеш кхоачашъеш хиларах, хоржамашка кийчлуча хакерча парте декхарех, партийни мугІареш дІахо йоацча хана хьадарах» йола ЦК Президиума доклад бир КПЧ ЦК Генеральни секретара Г. Гусака.

Г. Гусака белгалдаьккхар партен мехка къахьегамхойн кхьоагІо дІахо кІоаргьяра. хьакъехьа КПЧ XIV съезди парте политикен бахьан долаш дикка тІа баьккха хилар. Экономика даькъе социалистически доал делгеи планирование чІоагІъяра, къахьегамхой инициатива лакхъяра, социалистически ерх дегІайоалахва даькъе парте хаддамза а цхьан хІамана тІаберзабаь а никъ делабар бахьан далаш, 1969 шера юккъе переломи хааагара доладения, халкъа боахам лакхлуш ба.

КПЧ ЦК віерегІа Г. Гусака боккха мел бир миллионаш болча наьха къахьегами хьинарен инициативаш, цо къаьгта къахьокх партех бола тешам чІоагІлуш хилар. Генеральни секретара иштта лийцар къахьегамхой вахара хьал дІахо лакхдара тІаерзаьь парте XIV съездо оттаь социальни програмна кхоачашъеш хилар а.

Доклада тІа белгалдоаккх СЭВ XXV сесси тІайийцача комплексни програмика мехка халкъа боахам а ерфита чехословакин общественни дІахо а дегІайоалаяра боккха лоархІам болаш хилар.

Г. Гусака терках тІабахийтар мехка викалий органаш харжара еча нийсонна. Парти хоржамашка йодаш йола платформа, аьлар цо, КПЧ XIV съездо оттаьь я.

КПЧ XIV съезда кхоачашьеча толам балар шийх тийша доле политико - организационни декхар хиларах тарра Г. Гусака белгалбаькхар парте кадрашна, йиса беш бола болх.

Доклада тІа белгалдоакх КПЧ XV съезд хилалка йолча дика кургйолча біаьхача хенара план тІаьшина ярг ва хилар, цо чІоагІ, дергдар партен цул организо балха тІехь планагІа, кхан хІамана тІаьдерзадаь, перспектива йолаш хІама хилар.

Доклада дуьнен халкъашта юкъерча даькъа тІа белгалдоаккх социалистически паччахьалкхений дуьнен халкъашта юкъера политически инициатива дІахо а дегІайоалаяра вежарашка хелча мехкий хьалхле лелаш дентелаш Крыме доттагІал тІехь віашагІкхетар боккха лоархІам болаш хилар.

ВОДОХРАНИЛИЩЕ ХЬАЛЪЯР

ГАВАНА, 16 сентябрь. (ТАСС). ЧІоагІа хьалъеш латт «Саса» яха 37 метр лакха йола сунт Санкти-Спиритус яхача кубински провинци районе (Лас - Вильяс яха провинци). Саса яха хий дІакъайдачуд тІехьагІа мехка эггара йоккхагІ йола гидротехнически сооружени хьалъеча цу хи тІа хьакургьа 1 миллиард кубически метр хула водохранилище.

Цхьан хаццо баццаш ду 50 километр дІаьха бола канал доаллхаш а. Цу чу гІолла гІоргда эзар гектар хулача дуга плантацешта а промышленни предприятешта хий а хий.

«Саса» яха сунт Кубе хІаилла хьалъеча дукхахача ирригационни сооружениех цаІ я. Революци цхьалеххьа массехк водохранилище мара яцар Кубе, уж ерригаш а 29000 кубически метр хулаш мара яцар.

ФРАНК ДАГАДОАЛЛАШ

ПАРИЖ. Франце оттаьа валютни віашн дІа - яха дуьцаш йоахача рынка режим санна, Французски франка йолаш йола паритет гІехьа тІайоагІача хана а хьаллоаттае дерхІ Франце правительствое, аьлаз Франце экономикан финансийн министра Валери Жискар д Эстена Къамин собраие финансоц комиссе заседание.

Комиссе аннеадане хьежаь 1972 шера бюджета йолча Франце Министрий Совете чІоагІйьача законопроекта.

Шоаттден оагIув

Ц1ог шу дж Подтеречни берий библиотека Муртаева Маржас бохк бу. Цу хана чуьх цу библиотекера деша книжкаш кхихьарех дукхахберш юкъера школа чекхъяккхарах долу аттестаташ кховдад, лаккхарчу а, юкъарчу специальни а заведенешка деша бахка, комсомольцаш ба, Советски Эскаре гIуллакх деш ба, кхиина балхаш деш, комсаш кхиеш боаш. Цар доахача толамех а доал Муртаева Маржий доаца дакъа а.

М. РАШИДОВ

КОРТА МА ЛАЗАЛБА...

ДУШЦАР

Шу гергга ца ер сай доттагIа, Куркъе, сона бIарга ца гу. Муц[illegible] [illegible] чIоагIа гIайлахер из цIаноа а, хIаьта из со[illegible] [illegible] а. Дахар - [illegible] [illegible] [illegible], саррахьа, бахара дакъча пагрIатта вIанний бавер бах ресторане даха...

Сайрдика хийла шун. Фу дупргда оаш, фу маргьа—хьаттар хьатIаснача официантка.

— Хьe раьзалар хьатIадейтал вайна, Рашид. Цхьатарра хиниа вай [illegible], малярцара чам хуцадебензабий хьожартвар со, — аьлар Куркъас.

Ае дакъча заказагIа тхоашта дар, малар хьагIадарга хьешаш дагIар тхо.

— Хьа, душцал. Фул вай столице? Мишгах дешар? Вешта со вештналае хьога хатта дезаш цхьа хIома дар со. Кховна санца хьо волаш хилча, вай кастлашха бIарта ца доа а тоам ма бий. Дукха ха са хьоца дагалла...

— О! Ассалам-Iалейкум! МаршавоагIалва, Куркъа! ЦIа маца венна хьо? Юха маца вола? ЦIагIара хоаттарг мел вар могашмаьрша вий? — хоададир со хьамаьл тIаьнена цхьан зIамигача саго. Дукха хар дахь таттараш. Царна жоп тела а кховвацар Къуркъа-м иштта маре.

— Сона вайна безна цхьа-цхьа сог ва. Шоашта ма хой шоана, вайнахьа гIулакх лоца ца дича мича доал вай. Даьра, вай новсоже вахава, хьаша воалла сай да бIаргавайча сеша хоза-м хетт сона шо бIаргадайна. Са даьсара, уж новкъостий бешаре шунара безаш буарг дукха хIама а дург ма дер, — хадийтацар кIезиг- дукха маларах дог дика хиначо по шай къамаьл.

—ХIана фу эш шоана? Фу маргьа сан? ВоллахIа даьра цхьа дошаа ахча а мал сога. Лоашца алчо шоана де гIулакх долаш ва-хх со. ЦIа яккха эшатуй!

— Хьона баркал хилла. Сона хоа эшаш дола гIулакх хьогера майрра хьадех йиш йолга а, Iа хьай мел зIанкхоачар дергдолга а. Тхо кIезиг - дукха хIама а кхоьлла уккхатар долхаш да. Кхоана сеша деша юхаваха а веза са. Баркал хилда хьона, — куьг делар Куркъас зIамигача сагага.

— А, аз куьг дургдац шута. Вай тхы а чIашагIкхетаргда. — хIа а веьцна шай новкъосташца Iохайра из.

— Мала вар из? Иштта чIоагIа хьа гIулакх доагIаш из хилча, сона хIана вовзац из?

— Хьона мо мара сона а вовзац из. Цхьанакьа бIаргавайча сенна-м хет. ДIавла йиш мичай из.

Шалдале доладенадар тхона хьадена дар. Кхы а шелдалалале вояй хIама а кхьалла дIадахча фу дар-хьох, аьнна хийтар сона. Са уйлах кхийтача санна, кIезиг-кIезига малар Iо а детта кад текъабар Куркъас.

— Сона лов, Рашид, наха юкъе лела гIулакхаш хоза хилар дика ма совбалар, из ашараш наха юкъера дIендела дIадалар! ТIехьагIа корта лозабе безаргболча гIулакхех ловзалоалда вай!

Рюмкаш лоасса а дакъ, хIама дуаш дагIар тхо. Цу хана хьатIаера кхыча истола тIа гIулакх деш хиниа официантка.

— Ер шуша коньяк вайта шоана.

— Баркал хилда хьона. Мала[illegible]

— ДIа эттa оагIорахье дегIагIча стола тIа бегIа кагийча баб, — бIарг лекхар цо тхьовра тхона тIаьнена хиниа зIамига ва багIача столагахьа.

КулгазмаьIла тхоашта гIулакхдеш хиниа официантка хьалгIа йийха, Куркъас аьлар:

— ДIа, дегIагIдолча стола тIа багIача кагийча наха тха цIерагIа шуша коньях, шуша шампанске, шу шоколадия плитка дIатIахьол бокъьала а.

Цхьацца, шиниа дуацаш дагIаш тхоиа дагадера шуша кета. Мелар цхьацца рюмка цхы а. Кхы а цхьацца порци дулх-хьалгIамаш дайтар. Из-м эшарг а дацар кетахьа сенна... Вешта хиначa гIулакхех хьакха вала а на гIерташ ше ма хиллара дийцача бакъахьа хургда, аьнна хет сона, цу буc оахош лелалаьр. Нагахьа санна цхьацдола хIамаш дага ма долаш дусе, дешараш, бехк ма баккхалехь. Хьона хьийна а хоиш хила мег буc лелладьр шоллагIча Iурре загалоха эттача, цхьадараш юкъе дусаш хилар.

...Тхо дезаш, лоархIаш [illegible] шуша ахамал тIехьавийна ха [illegible]

— Шо чIоагIа наха лоархIаш наха довзаш да, мот сона, кагийнах. Денарс яр а совгIат дойтаргдацар шоана, — истола тIа Iоттийнр тIаьнача официантка цхьа-цхьа шуша коньяк, шуша шампанске, шоколадии плиткаш Iоеждир.

Из гIулакх тхона даьр вар тхона шиниаа а кIезиг-дукха вовзаш вола зIамига сат. Ший «Волга» а йолаш вар из.

— Укхо лаладер [illegible] [illegible] гIертига йазчар гIулакх да, Рашид, — аьлар Куркъас раьза воацаш. Бакъда наха юхаеча гIулакха Iаяха шекдергдоацача даьцинар тха гIулакх.

— Официантка, хьаен! Йолле зIатIахьо царна цхьа коньячин набор, шуша шампанске.. Кхы цуша эшар хьайна ховргда хьона, — куьг лостадир Куркъас. Сога:

— Iодотта!

ХIанз-м дуа хIама дукха тергалдеш а дацар тхо. Ресторане хьаьхиа юкъа наьха санна дег гIоздаьнадар. Тхоашта кIезиг-дукха раьза дешар тхоаш кхитта дукха безача махацара гергалол тесса лелаярах. КIезига хетар оалоша новкъосташта даь гIулакх. Нахах гIех мара, эшашагIа ца хила гIертар тхо. Цу хьаьнехьа-м оаха кад а текъабир: «Ваза хиниа волча дала ше, вайнахьа гIулакх, эхь-эздел лелалеш бола хагийнах вайна эша ма болба! Вай ма эшалда цар сий де! Дикача наьха хьамар маргиа вай!... «Бакъда кад текъабеш цу буc оаха дийцар-м зIаьлагIа дар. Хьан дикагIа тхьакъал лолашагIа, хозагIа аргда аьнна яхье даьцча сенна зIа-юха а эшаш кад тIекъабора оаха.

Бакъда, кад техъабе а дитинзар тхо тхоашта ма та. ТIаьера цхьаькха а тхо дукха дезар, лоархIар. Из вар базара саьнга йолача хий дохкача кареначу мах беш вола Шамсн.

— Ассалам-Iалейкум! Со-м воллахIа даьра душгдар дий а маргдар менна а ма ваьнзавар. Цхьабакъка, шоаш даьлагIа тише текъалаш, шо бIаргахайча шунарча бIайхача безамо ма вутаж тIаьера-хх.

Со Iевалитаар йист ца хилча.

— Шамси! Iа бехк боаккхаргбац, аьнна хетт сона, хьона боттача салам кадаща аз тхоашта а кIезиг - дукха малар деттача. Вай цхьана деша даьгIа а, довлаш а ма дий. Эй, маьрша яI-хх! ЮхайоагIаргьяи-хх уж хаиаш! Шамси, сона фу лов хой хьона? Аз аргда хьога. Дала дукхавоахаволва хьо. Хьо цIена са'ва. Со цхьа маре хьо волча йий молаш хиниаеце а хоа сона из. Хои хьа сибатагIа. Вешта хьо даьла Iовича эхь дар вах дукха безаш, эхь-эздел, денал долаш ца хилча. Iайха дохка йий а эхь доалаь лохкац Iа. Хьа моаршал ба ер кад. Сона-м оалаш ца хиллара, ясиала даха шайтIа тардеиад сайх хьо бIаргавайча. ХIаьта даталда вай! Баркал хилда хьона.

— Баркал шоана, — шортта йестхилар Шамси, тIаьиха са къамаьла раьза хиннача цо тоза доассадир.

Шамси воваш, везаш вах а бар ресторане. ХьатIедера малар хиа а. Бакъда Шамси ваьр шийна гIулакх даьр вовзартволаш. Кортахлаьнназарий а тоа малар. Шийна дакъча гIулакха духьал гIулакх ца доаш вагIарх раьза доацаш хилар тхо шуша цьарчда. Вакъда со-м цу саьнге декхевилар из датадохарах а. Цудухьа шолхоша малар ахадаьлийтий, тхоащ дезаш тхоашта тIаьнача сога чэхь Iаьрж ца а.

...Цьахха баьдъелар ресторан.

— Ер фуд? Арг догIа дайлмотт сона.

— ТIоа а сегаш...

— ДогIа делхацар. Бавъялар хиннадар ресторан къоанг ха тIаккхачарах тхога хоам бар. ТIаккха дагахехар тхона оахош лиачох, меннача цха хьача гIулакхах шей-кей дIавлане хилар. Тхона дагахагIанар сахоша ниар, малфу дIаяьйитай. Цудухьа кIезига-дукха маларах хьакхийтар тхо официантка тхогара доагIачун, ала а къежаш, безиме йолаш цIа хьеhича.

ВIаши бIера а хьана тхоай кесашка хкайдар тхо. Бакъда шейвай тоьаш кцар.

...ШоллагIча кийнахь тхо вIашагIкхийттача дагалуавр оаха хьалхарча буc оахаш лелаяьр:

— Шамси вай новкъостал а довцаш чуахар йоахар сийсара ресторане хиниача цхьан сага. Цуа совгIа Iурре а ший йий дохка дIа а эттав. Вай новкъостий а бахар, йсахар, шоашта мала ца хой мела дезаш, ахаш. Вешта из-м хош лацар. Волел ресторане тIа вай! — хоададир Куркъас ший къамаьл.

— Даьра воагIаргвац со-м, цIаьавой хьо. — цацаьлар со.

Волле-волле, ччарекъ мала доахаш вай.

— ТIаккха сенна доах вай цига?

— Вай даьра доиа, тахан шийта сахьат даьлча воашта тIадеса ахча дIадихьача, хьавцаргдолаш сийсар официантхайга дита, хьа дас хьона совгIата дешна, доша сахьат хьалла. ТIаккха маре дага а докакзар сай пхьересх даьлла сахьат мичадахад. ХIаьта хьо-м, дешар, хьеажаурт ма вий Iурра вака везаш хиниа Куркъа ца воалаш висара бахьан аз дуцаргa. Аргда ма а. Из шиар хаькъа дахьа ахча ма корадоагIаш.

...Тха кортош буc меннача мохаракъьехь леза Iацар.

МОСКВА. «ГIишлоиматериалаш-71» яха цхьан халкъашта юкъара выставка.
СУРТА ТIА: СССР-а павильоне. Б. Корзинез, А. Стужинез сурт. ТАСС фотохроника.

МОСКВА. СССР-агара хьаьлла бокъьанца автоматизированни йола «Электро» яха хIамаш юттa машен—хьалха баьхкача пожаре терхаж тIаозаш йола ВДНХ «Электротехника» яхача павильоне экспонат. Машена чу 4 килограмм хоа, программин управлени йолаш а я агрегат.

В. СОЗИНОВА сурт. ТАСС фотохроника.

Керда стихаш

Хьамзат ОСМИЕВ.

ДАИМ МАШАР ХИЛБА ЛАЬТТА

Вахар, эзла теха беш мо,
Товлена курдолаш.
Даьхен лаьтта, цкьа дог мо,
Камаьрша кургдолаш
Даим машар хилба Лаьтта,
Шортта беркат хила.
Наьна мархIа зIамга бер мо,
Вай гIоза хургдолаш.
Новкъа догаш, бера наб мо,
Сатийна хургдолаш
Даим машар хилба Лаьтта,
Догаш долаш хила.
Кхиташ йоа тьалаж, цолка
йовшаш,
Зизай ер кургйолаш,
Хозаш араш оахазарий
Аьнараш хургйолаш
Даим машар хилба Лаьтта,
Берааш долаш хила.
Дог аз Iаьба хьайкъа далаш
Йатий кхаш хургдолаш.
Душин халкъаш, цхьа доза мо,
Барттайна хургдолаш
Даим машар хилба Лаьтта,
Болха сийла йолаш.

Р. ЧИМХИЛЬГОВА.

НАНА

Хьо цIи цьанайна хоза
дог хьоьна,
Хьаьнсарo [illegible].
ХIана, аьнна [illegible] хета
Котто гIоза!
Дахна зIанах дина [illegible] хьо,
Боаз хьай беро [illegible] хьог,
Кхьата цьаьла бола хиле
ТIаьаду хьай [illegible] дог.
Хьона хоза [illegible] а,
Тхо мотса а хьаьнкхийнид,
Iе [illegible] хийсача цлеьва
Ираза [illegible] тхона [illegible].
[illegible] гьиза тхо [illegible]
Хьо йоцьаь тхога ца кургьяц,
[illegible] мерза безам,
Хьан тхо цIанина доацадургдац!

Тутан АРЧАКОВ.

ЛОАМАН ХИЙ

Са лоамашта мархIа хьерчаш,
Сийна кхертIой ловзалеш,
Iаьрах къекка, Эзаль санна,
Уд хьо чIожагI чопаш беш.
Хьо зIечалца вардагIдаьнна
Кхаьнка лолхаш цатоем беш,
Зекъа хьийзал михьардаьнна
Хьаьна аьтта удадеш.
Сабар- са Iалама хоане,
Хьона духьал са цца уетт,
Уж тоаламаш теда гIерташ
Хьо тIаьмашта хIана уетт?
Са болата зIаро дутташ
Хьо гIулакха' оттадаьл.
Хьо хIана хьарсам хургдоли
Аьшка сьогах чудижад.
Хьа кие, курал — шелар цьаьна
Тахан дизаа са бе доал,
Сона лайча сог Iа лаьна,
Сона тайча кхай тIа доал.

Л. ТУМГОЕВА.

БЕЗАМА ИЛЛИ

Фуд хьо миIач, безама илли,
ХIана деза хьо яха дукха.
Лоамаш деко бьIий илли,
КIанта дог доттадy илли.
Ма хова дек хьо безама илли,
Фу дуц хьох Iа дьий
лоамашта,
БьIий бала белло, илли,
Ма тела гIаьIеIа цу лоамашта.

БЕРИЙ ДОТТАГIА

Деша книжкаш кхухьарий карточкашка хьажача ура цар литературацара бехан тайп-тайпара хилар. Цхьабараштa деза тIемапатриотически литература, вокхарна—наькъа болхаш нийсденача хIамаех дола книжкаш, кхоалагIбарашта фантасти дукха деза.

— Тха библиотекера деша книжкаш кхухьараш берш да. Дукхадар кхетаде кхенза а гакхетам чIоагIбенна балана а наз ма бий уж — йоах Муртаевас. — Цудухьа цар нийса йола мировоззрени кьахургдола, ленински тIехьаье дIайовзийтаргйола литература дукхагIа дешар цIа йизерен бола бу оаха.

Партен правительстве[illegible] дIайовзийташ, книжкай выставкаш, беседаш, обзораш, тематически литературни утренникаш, войтара агитаци лелаеш оаха лоакхбу цар кхетам. Библиотекана болхлоаца берашта чудоссаро вай заман хоаал, дагадохийт [illegible] шоай хаина тара хила безалга. Библиотека вIашагIкхийттача хIара дийнахь берашта дIаьхьу уккхалара коммуниза хьалхьеш доаллача вай халкъа толамагIа мел долчох йола уйла.

Библиотека 16 книжкай выставка, 32 совгIа обзор, беседаш, 16 утренникаш [illegible]. Беснаг доахаш [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] вIашагIкхетараш хиннад.

Маржийна болх беш а [illegible] Эльсханова Макка. [illegible] [illegible] [illegible] дукха безаш, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Культпросветучилище [illegible] [illegible] [illegible] а.

[illegible] [illegible] [illegible] бу библиотека [illegible]

М. ТАРАНОВА.
[illegible] района [illegible] [illegible] [illegible].

Ахкахьара Грозный.
С. ХУГАЕВА фотосурт.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

18 сентябрь

В. И. Ленина цIерагIа майда. 18.00. «Дека, комсомольски илли» яха концерт. 19.00. МВД художественни самодеятельноста клуба концерт. 20.00. Хроника - документальни фильмаш хьокхаргда.

С. М. Кирова цIерагIа парк. 14.00. Халкъа говзанчий цIей. 16.00. Баьццара театр. Тематически сайре. 19.00. «Маьлхан валеван накъадолдаш» яха концерт. 20.00. Кинолекторий. «Тольяттера воацаш» яха фильм.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 17.00. «Дай-махка тIома хакаре ваттараш» яха музыкальни сахьат. 18.00. «Болгаре халкъа республика 25 шу» яха лекци. 20.00. Кагирхой салаIара сайре.

Химикий культура Дворец. 11.30. Зивай цIей. 11.30. «Чайка» яха клуб. «Теремок» яха тенний театра спектакль. 12.00. «Бригантина». «Луноход» яха клубаш. Теннисах йола яхьаш. 16.00. Концерт. Советски композиторий илли. 17.00. Халкъашта юкъера хьалет йола лекци. 19.30. «Сийле кийла къахьегача кхалнахьа» яха тематически сайре.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 17.00. Ахкакара беш. «Къаьнарча замах юхедисача вочa гIулакхашта — тIом» яха беседа. Тематически кино хьокхаргда.

КИМ цIерагIа клуб. 17.00. «Пятилетка гIа болх мехка гIоллаз» яха кинопанорама. 20.00. Нефуиналий салаIара сайре.

19 сентябрь

В. И. Ленина цIерагIа майда. 18.00. «Дека, илли» яха концерт. 20.00. Хроника - документальни фильмаш хьокхаргда.

С. М. Кирова цIерагIа парк. Хьуна болхлой Денна хетабе дукхачар сакъерзам. «Зиза тоха, со республика» яха халкъа творчества телевизионни фестиваль. 17.00. Къайла театр. Шаьла района художественни самодеятельноста концерт. 18.00. Сакъерламеча вIашагIкхийтарий клуб. Хьуи боахаме хьалха латтача болхлой выступленеш. 19.00. «Нохч - ГIалгIай АССР Iалама беркат» яха лекци. 20.00. Тематически кино хьокхаргда. 19.30. Баьццара театр. Московски эстрада артистий концерт.

В. И. Ленина цIерагIа культура Дворец. 11.00. «Малышок» яха клуб [illegible] я, «ЦIе галстук» яха кинофестиваль. 17.00. «Политически дуне тIа» яха клуб. «Космос карлаьрзаярах» яха лекци. 20.00. Кагирхой салаIара сайре.

Химикий культура Дворец. 11.00. «Селхьалг» яха кинотеатр. 12.00. «Луноход» яха клуб. Изобразительни искусства музее экскурси ергьа. 12.00. «Чайка» яха клуб. Химкомбината хьалхалаттаралца вIашагIкхетар. 17.30. «Бута хозаленех» яха лекци. 20.00. Художественни литература обзор. 20.30. Къонача химикий салаIара сайре.

«Красный молот» завода культура ЦIа. 11.00. Городашка турпалашка гIоллара кинопутешестви. 12.00. «Космонавт» яха кинотеатр йиъла я.

КИМ цIерагIа клуб. 13.00. «Сона беза хьо, Дай-мохк» яха тематически кино хьокхаргда. 17.00. «Съезда решенеш кхоачашъе» яха лекторий. «ИйслагIча пятилетке Iилмеи техникеи легIадолаладарах йола КПСС XXIV съездий решенеш» яха лекци.

А. М. Горьке цIерагIа клуб. 13.00. «Сийг» яха клуб. «МаршавоагIийла, гуйре» яха утренник. 20.00. Кагирхой салаIара сайре.

ХАОТТАМ

Тахан республика гIоллан Грознен кIезиг-дукха морхаш а йолаш, йовчаш а йоацаш, чьхьбестдехьарча районашка долж а довлдаш, маьхбоалехьара гIаьхкьача боарама, дахьеал тIехьагIа къилбеседехьарча районашка тIоагIа (секунде 10—15 метр) мух а хьекхаш хи дика а фегара температура республика гIоала 24—29, Грозне 26—28 градус йоахха йолаш хила а тарлу. ДIахорча [illegible] дени [illegible] буса кулшацара морхаш а йолаш, шоллагIча дийнахь хьаьн [illegible] догIа а долхаш хьала лестаж боашаш, гIаьхкьа боарама мух а хьекхаш ха хила а фегара температура буьйсанна 10—15, денанна 25—30 градус йоахха йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ХЬАЖА, ЛАДУВГIА

19 сентябрь
ТЕЛЕВИДЕНИ

10.05 — Передачай программа. 11.00 — Музыкальни киоск. Передача из Болгара. 11.30 — СССР Министрий Совета Хьуне йолхара йола Пачхьалкхени Комитета председатела новкъоста Воробьеви къамаьл. 11.45 — Кагирхошта Дуней океане тоххаш бера а марабоархабаш а [illegible] йола олимпиада (Хьалхара тур). 12.45 — Хьуи а дахчан хIамаш еча а промышленноста министра новкъоста Тимофеева къамаьл. 13.00 — Интервидени. «Стройматериалы-71» яхача выставкера репортаж. 13.30 — «Эзар дурма» яха фильм-концерт. 14.10 — Денархошта. «Внимание черепаха» яха художественни фильм. 15.40 — Музыкальни вIашагIкхетар. вилла йола «Гайя» яхача вокально - инструментальни квартето. 16.15 — Тахан. Хьуи болхлой ди да. 16.45 — Вераьшта мультфильм. 17.00 — Хоале са Республика. Халкъа творчества телевизионни фестиваль. Шаьла район. 17.40 — Интервидени. Баскетболах йола Европе чемпионат (мелаIах). Германе Федеративни Республикера передача. 18.10 — Литературни дешараш. Чайковски. «Блокада». Романацара дакъа (шоллагIа дакъа). Автора дешаргда. 19.45 — Шоана, бераш. 20.00 — Кагирхой программа. 20.30 — «Сиглара тхьа» яха художественни фильм. 22.25 — Передачай программа. 22.30 — «Жильбер Беко» яха фильм - концерт.

РАДИО

6.30 — «Лаьттара лар» (эрсий меттала). 6.45 — Ахараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.20 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.30 — Передачай программа. 7.40 — Москва. 8.15 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 8.30 — Шоана лукхаезача эстрадий концерт. 9.00 — Москва. 15.15 — Передачай программа. 15.30 — «СалеIа минутат» яха радиокомпозици (нохчий меттала). 15.40 — «[illegible] дега [illegible]». Хьуна болхлошта хетаеь передача. (эрсий меттала). 15.55 — Хьуна болхлошта дола концерт. (эрсий меттала). 16.30 — «ГIалгI Iуйрань» яха Боковв дувцар (гIалгIай меттала). 16.40 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 17.00 — Москва. 18.30 — Литературни передача (эрсий меттала). 18.00 — Москва.

20 сентябрь
ТЕЛЕВИДЕНИ

18.00 — Вераьшта, берех (нохчий меттала). 18.30 — Киножурнал. 18.40 — Телевизионни передадераш (нохчий, эрсий меттала). 19.05 — Хоамаш, реклама. 19.40 — Документальни фильм. 19.30 — Ялат зIадуьш латт. 19.40 — Шоана, бераш. 19.50 — «Альбатроса тIехкьара рейс». Телевизионни дукха серийни художественни фильма премьера (хьалхара серия). 21.00 — Концерт. 21.15 — Футбол.

РАДИО

6.30 — Пятилетка къахьегаме трибуна (гIалгIай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.50 — Хьатуааш, музыкальни антракта. 7.30 — «Сог, автомобиль, некъ» яха передача (эрсий меттала). 7.30 — Хаоттам. 7.35 — Ахараш. 8.30 — «Ленинизма баьккха мутелаш Iаз» яха беседа (эрсий меттала). 8.40 — «Маликат» яха Заьнкова Бахьаудиа дувцар (гIалгIай меттала). 9.15 — «НАТО стратеги таллар» яха беседа (нохчий меттала). 9.30 — Ленинах, партех. Даьхех долча иллей концерт (гIалгIай меттала). 10.05 — Партийни болхлочун трибуна, «Агитаторе деша» яха корреспонденци (нохчий меттала). 10.30 — «Агитатора» яха радиожурнал (эрсий меттала). 10.40 — Ахараш. 10.30 — Болхло ккар куре [illegible] (нохчий меттала). 18.00 — Керда зеанаш (эрсий меттала). 18.14 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.27 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 18.40 — Москва. 18.30 Кагирхой пахар. (нохчий меттала).

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина урам, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 2-44-60; редакторе зам.—2-39-71; болхлахача секретаре — 2-34-30; партийни дахарца, культурица, промышленноста отделий — 2-42-30; кхета [illegible] [illegible] — 2-40-60; письмаш отделе бухгалтере — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Решетника проспект 7/64.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 2-44-60; зам. редактора — 2-39-71; ответственного секретаря — 2-34-30; отделов партийной жизни, культуры и промышленности — 2-42-30; отдела [illegible] [illegible]—2-42-30; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/64.

СФ05120 Заказ № 1[illegible]